

**ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด จังหวัดเชียงราย**

นายวิสุทธิ จตุรตาวัลย์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**Factors Relating to Loan Repayment Ability of Muangchiangrai
Agricultural Cooperative Ltd.'s Members, Chiangrai Province**

Mr. Visut Chaturalawan

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives
School of Agricultural Extension and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

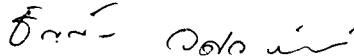
2008

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ   ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของ
สมาชิกสหกรณ์การเกษตร เมืองเขียงราย จำกัด
ชื่อและนามสกุล   นายวิสุทธิ์ จตุรลาวัลย์
แขนงวิชา   สหกรณ์
สาขาวิชา   ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์โอภาวดี เข้มทอง

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

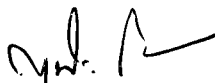

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์โอภาวดี เข้มทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธัญญ์รัศม์ วศวรรณวัฒน์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ อนุมัติให้รับ
การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภนันท สีสั่งข์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้ศึกษา นายวิสุทธิ์ จตุรลาวัลย์ **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์โอภาวดี เข้มทอง **ปีการศึกษา** 2551

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ที่มีภาระในการส่งชำระคืนเงินกู้ให้กับสหกรณ์ จำนวน 12,397 คน โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise Method)

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 52.0 สามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมดตามที่สหกรณ์กำหนด ปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ อายุ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ และรายได้ของสมาชิก ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความสามารถของสมาชิกในการชำระคืนเงินกู้ ได้แก่ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงิน จำนวนอาชีพ และระยะเวลาการเป็นหนี้ ปัญหาที่สมาชิกสหกรณ์เห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ คือปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำและไม่มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ต้องการให้สหกรณ์ช่วยเหลือด้านสินเชื่อ และลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลง รวมทั้งให้สหกรณ์ส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับสมาชิก

คำสำคัญ : ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ สหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงราย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ข
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
ขอบเขตและวิธีการศึกษา.....	2
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเกษตร.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	39
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืน เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์).....	39
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม (การทดสอบสมมติฐาน)	50
ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด.....	54
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
สรุปผลการศึกษา.....	60
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา.....	62
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก.....	68
แบบสอบถาม.....	69
ประวัติผู้ศึกษา.....	74

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	เพศของสมาชิกสหกรณ์ 39
ตารางที่ 4.2	อายุของสมาชิกสหกรณ์ 40
ตารางที่ 4.3	สถานภาพของสมาชิกสหกรณ์ 40
ตารางที่ 4.4	ระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์ 41
ตารางที่ 4.5	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์ 41
ตารางที่ 4.6	ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 42
ตารางที่ 4.7	จำนวนการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ 42
ตารางที่ 4.8	ประเภทเงินกู้ที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้ 43
ตารางที่ 4.9	ความสามารถของสมาชิกในการชำระหนี้ตามที่สหกรณ์กำหนด 43
ตารางที่ 4.10	แหล่งเงินที่สมาชิกลำมาชำระหนี้สหกรณ์ 44
ตารางที่ 4.11	ประสบการณ์การใช้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ 44
ตารางที่ 4.12	สถาบันการเงินที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้ 45
ตารางที่ 4.13	ระยะเวลาที่สมาชิกเป็นหนี้สหกรณ์ 46
ตารางที่ 4.14	การถูกฟ้องดำเนินคดีของสมาชิกสหกรณ์ 46
ตารางที่ 4.15	การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์และตรงตามเงื่อนไขการขอกู้เงิน 47
ตารางที่ 4.16	จำนวนเงินที่เป็นหนี้ในระบบของสมาชิกสหกรณ์ 47
ตารางที่ 4.17	จำนวนเงินที่เป็นหนี้สหกรณ์ 48
ตารางที่ 4.18	รายได้ต่อเดือนของสมาชิกสหกรณ์ 49
ตารางที่ 4.19	จำนวนเงินที่สามารถชำระคืนเงินกู้สหกรณ์ต่อเดือนของสมาชิก 49
ตารางที่ 4.20	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก 51
ตารางที่ 4.21	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน โดยสรุปของความสามารถของสมาชิกสหกรณ์ที่ชำระคืนเงินกู้ 52
ตารางที่ 4.22	ปัญหาการดำเนินกิจการเกษตรของสมาชิกที่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้สหกรณ์สหกรณ์ 54
ตารางที่ 4.23	การมากำกับดูแลสมาชิกของเจ้าหน้าที่สินเชื่อสหกรณ์ 55
ตารางที่ 4.24	การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่สินเชื่อสหกรณ์ 55

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.25	ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร เมืองเขียงราย จำกัด.....	56
ตารางที่ 4.26	ความคิดเห็นของสมาชิกที่จะให้ปรับปรุงสายงานที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของ สหกรณ์.....	57
ตารางที่ 4.27	ความคิดเห็น/ความต้องการและข้อเสนอแนะของสมาชิก.....	58

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคการเกษตรเป็นภาคที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นภาคเศรษฐกิจที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยึดเป็นอาชีพหลัก ผลผลิตจากการเกษตรนอกจากจะมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนแล้ว ยังเป็นปัจจัยการผลิตหลักในภาคอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากภาคเกษตรกรรม รวมทั้งยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงที่ยังปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันก็คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตในภาคเกษตรยังมิฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจนและมีภาระหนี้สินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากรายได้จากการเกษตรเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะมาเลี้ยงดูจนเจือจรรอบครัวได้ ทำให้เกษตรกรบางส่วนจำเป็นต้องอพยพครอบครัวละทิ้งถิ่นฐานเพื่อออกไปแสวงหารายได้ ซึ่งก่อให้เกิดแรงงานอพยพ และปัญหาทางสังคม ส่วนในด้านการผลิตก็มีรายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัว ขาดเงินทุนที่จะนำมาลงทุนเพื่อประกอบการผลิต จึงมีความจำเป็นต้องใช้สินเชื่อการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและเอกชน นายทุนในหมู่บ้าน ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง จากการกู้ยืมสินเชื่อในลักษณะดังกล่าว พบว่าในบางพื้นที่เกษตรกรประสบปัญหาการผลิต เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม การระบาดของโรคและแมลง ราคาผลิตผลตกต่ำ ไม่สามารถชำระหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมได้ ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาหนี้สินสิ้นพันตัว และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี (วิทยา จักรพันธ์ และอรุณวรรณ วงศ์มณีโรจน์ : 2536)

สหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด เป็นสถาบันเกษตรกรที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2517 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ รวมทั้งดำเนินธุรกิจให้เงินกู้หรือสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรสมาชิก และไม่เพียงแต่ช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพของสมาชิกเท่านั้น หากแต่รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสมาชิกทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้มีการกินดี อยู่ดี มีสันติสุขในสังคม ตามอุดมการณ์สหกรณ์ จากรายงานกิจการประจำปีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2549 สหกรณ์มีหนี้ค้างชำระ จำนวน 411,033,740 บาท ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2550 สหกรณ์มีหนี้ค้างชำระ จำนวน 423,368,965 บาท และในปีบัญชีสิ้นสุด

31 มีนาคม 2551 สหกรณ์มีหนี้ค้างชำระ จำนวน 448,276,028 บาท จะเห็นได้ว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด มีหนี้ค้างชำระเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี (ที่มา: สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด รายงานกิจการประจำปี 2551)

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในการศึกษาถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ที่ขอกู้เงินจากสหกรณ์ โดยเลือกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด เป็นกรณีศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

2.3 เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรคและความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

3. ขอบเขตและวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

3.1 ขอบเขตของเนื้อหา

มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

3.2 ขอบเขตด้านสถานที่

เป็นการศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด จังหวัดเชียงราย

3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ที่กู้เงินและมีภาระในการส่งชำระคืนเงินให้กับสหกรณ์ จำนวน 12,397 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 400 คน

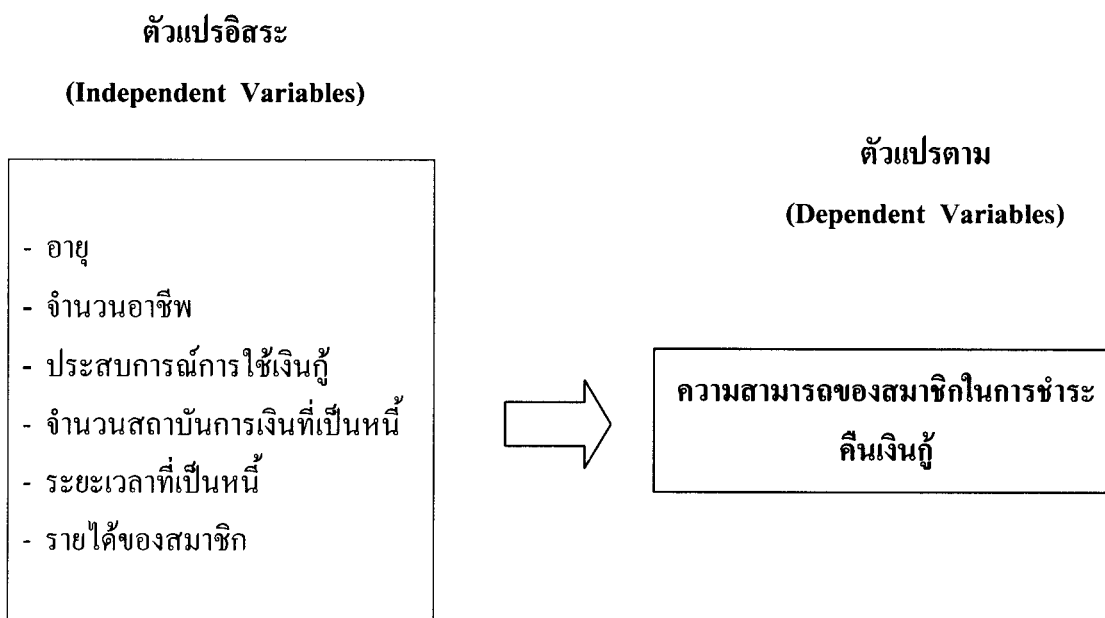
3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2551 ถึง เดือนเมษายน 2552 รวมเวลา 6 เดือน

4. กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ และความสามารถในการชำระหนี้สินเงินกู้ของลูกค้า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกแก่สหกรณ์ จึงกำหนดปัจจัยออกเป็น 6 ปัจจัย คือ อายุ การศึกษา จำนวนการประกอบอาชีพ ประสบการณ์การใช้เงินกู้ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ ระยะเวลาที่เป็นหนี้ รายได้ของสมาชิก

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

5. สมมติฐานของการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ประกอบด้วยตัวแปร คือ อายุ จำนวนการประกอบอาชีพ ประสบการณ์ในการใช้เงินกู้ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ ระยะเวลาที่เป็นหนี้สหกรณ์ และรายได้ของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หมายถึง อายุ จำนวนการประกอบอาชีพ ประสบการณ์การใช้เงินกู้ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ ระยะเวลาที่เป็นหนี้ รายได้

6.2 ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ หมายถึง การที่สมาชิกสหกรณ์ชำระคืนเงินกู้ให้กับสหกรณ์ ในแต่ละเดือน

6.3 สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด ที่เป็นหนี้เงินกู้สหกรณ์

6.4 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

6.5 หนี้เงินกู้ หมายถึง สินเชื่อการเกษตรที่สมาชิกกู้ยืมไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและลงทุนในการเกษตร

6.6 อายุ หมายถึง อายุของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด คิดเป็นปี

6.7 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

6.8 จำนวนการประกอบอาชีพ หมายถึง จำนวนอาชีพที่สมาชิกสหกรณ์ดำเนินกิจการ เช่น เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น

6.9 ประสบการณ์การใช้เงินกู้ หมายถึง ระยะเวลาที่สมาชิกสหกรณ์ได้เคยใช้สินเชื่อกับสถาบันการเงินมาก่อนที่จะมาเป็นผู้กู้สหกรณ์ในขณะนี้

6.10 จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ หมายถึง จำนวนสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่สหกรณ์ที่สมาชิกไปกู้

6.11 ระยะเวลาที่เป็นหนี้สหกรณ์ หมายถึง ระยะเวลาที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้สหกรณ์ ตั้งแต่เริ่มเป็นหนี้มาถึงปัจจุบัน ในสัญญากู้เงินกับสหกรณ์

6.12 รายได้ของสมาชิก หมายถึง รายได้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ที่ได้รับในทุกเดือน

6.13 ประเภทเงินกู้ หมายถึง เงินกู้ระยะสั้น ระยะปานกลาง และเงินกู้ระยะยาว

6.14 สินเชื่อการเกษตร หมายถึง เงินที่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด นำไปใช้ในการลงทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านการเกษตร เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น

6.15 แหล่งเงินกู้ในระบบ หมายถึง การเงินที่มีการดำเนินธุรกิจ โดยสถาบันการเงินต่าง ๆ ภายในขอบเขตของกฎหมาย มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติ เช่น ธนาคารพาณิชย์ และ ธ.ก.ส. เป็นต้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้ศึกษา ได้ทราบและใช้ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นแนวทางในการเตรียมตัวที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องสินเชื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในฐานะผู้กู้และผู้ให้กู้

7.2 สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด จะได้นำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายการปรับปรุงคุณภาพสินเชื่อ และให้การอบรมแก่พนักงานสินเชื่อของสหกรณ์ ให้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเพื่อปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นประโยชน์แก่สหกรณ์และสมาชิกที่เป็นลูกหนี้สหกรณ์ จะได้ใช้ประโยชน์จากการศึกษานี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นลูกหนี้ที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์

7.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จะได้ใช้ข้อมูลจากการศึกษานี้เป็นแนวทางให้กับหน่วยส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ ใช้ในการส่งเสริม แนะนำ กำกับดูแลสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.4 กรมส่งเสริมสหกรณ์ จะได้นำผลหรือข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ไปวางแผนและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสหกรณ์ พัฒนาระดับความรู้และความเข้าใจทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างทางกฎหมายเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่อาจเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของหนี้สมาชิกสหกรณ์ และการสร้างฐานข้อมูลฐานะการเงินของสมาชิกสหกรณ์ระดับประเทศ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้ศึกษาได้ค้นคว้า รวบรวมงานวิจัย และงานเขียนที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา แบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตร
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร

1.1 ความหมายของสหกรณ์

คำว่า “สหกรณ์” (Cooperative) ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 4 ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ว่า หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

สหกรณ์ คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และต้องจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ เป็นของสมาชิก บริหารโดยสมาชิกและเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิก ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์และปรับปรุงการประกอบสัมมาอาชีพและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และประชาธิปไตย ด้วยวิธีการสหกรณ์ ซึ่งยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นวิธีการในการดำเนินงาน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2542:3)

สะอาด แก้วเกษ (2546:4) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตรัสว่า สหกรณ์มาจากคำ สห และ กรณ์ คือกระทำร่วมกัน

สะอาด แก้วเกษ (2546:4) กล่าวว่า พุทธทาสภิกขุ ให้ความหมายว่า สหกรณ์ คือ ความสามัคคี ความสามัคคี คือ สหกรณ์

สะอาด แก้วเกษ (2546:4) กล่าวว่า ความหมายของสหกรณ์ที่กำหนดโดยองค์การไอ แอล โอ ในปี 2509 บอกว่าเป็นสมาคมของบุคคลหลาย ๆ คน (ซึ่งมีปัญหาทางเศรษฐกิจ) ต่างสมัครใจที่จะมารวมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจ โดยการก่อตั้งองค์การธุรกิจที่มีการควบคุมแบบประชาธิปไตย ร่วมลงทุนกันอย่างเสมอภาคและยอมรับการเสี่ยงภัยและผลประโยชน์ทางธุรกิจอย่างยุติธรรม

เลนิน (อ้างใน สะอาด แก้วเกษ 2546:4) ได้กล่าวว่า สหกรณ์ คือ การรวมเศรษฐกิจของเกษตรกรเข้ามารวมเป็นกลุ่มเป็นก้อนเป็นหมู่คณะ เพื่อดำเนินการผลิต การตลาด และใช้เครื่องจักรกลและเครื่องมือในการเกษตรอื่น ๆ ร่วมกัน และยอมรับว่าสหกรณ์เป็นเซลล์หนึ่งของสังคมนิยม

1.2 สหกรณ์การเกษตร

คำรงค์ ปิ่นประนต และ สะอาด แก้วเกษ (2549) กล่าวว่า สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น จากการกู้เงินสหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำมาประกอบอาชีพ ทำให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินทำกินมากกว่าเดิม ทั้งได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ตั้งแต่การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การใช้ปุ๋ย การใช้ยาปราบศัตรูพืช การเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ผลิตผลที่ได้จึงเป็นไปตามความต้องการของตลาด ส่งผลให้สหกรณ์และบุคคลในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการอนามัย

บริบทสหกรณ์ในจังหวัดเชียงราย สหกรณ์ในจังหวัดเชียงราย มี 6 ประเภท รวม 159 สหกรณ์ แยกตามประเภท ดังนี้

1. สหกรณ์การเกษตร	จำนวน	107	สหกรณ์
2. สหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน	27	สหกรณ์
3. สหกรณ์ออมทรัพย์	จำนวน	10	สหกรณ์

4. สหกรณ์บริการ	จำนวน	13	สหกรณ์
5. สหกรณ์ร้านค้า	จำนวน	1	สหกรณ์
6. สหกรณ์ประมง	จำนวน	1	สหกรณ์

ความเป็นมาและแนวทางการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร เมืองเชียงราย จำกัด จังหวัดเชียงราย

1. ประวัติการจัดตั้งสหกรณ์

ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเป็นครั้งแรกในท้องที่อำเภอเมืองเชียงรายเมื่อปี พ.ศ. 2486 เป็นสหกรณ์ ที่เรียกกันในครั้งนั้นว่า สหกรณ์ประเภทหาทุน ได้รับการจดทะเบียนครั้งแรก จำนวน 3 สหกรณ์ มีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 56 คน สหกรณ์ที่จดทะเบียนครั้งนี้ ได้แก่

1. สหกรณ์ สันโค้ง ไม่จำกัด
2. สหกรณ์ป่าอ้อ ไม่จำกัด
3. สหกรณ์หนองบัว ไม่จำกัด

ต่อมาได้มีการจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้นใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พ.ศ.2490 จำนวน 5 สหกรณ์ พ.ศ. 2491 จำนวน 19 สหกรณ์ พ.ศ. 2492 จำนวน 26 สหกรณ์ พ.ศ. 2494 จำนวน 21 สหกรณ์ พ.ศ.2495 จำนวน 34 สหกรณ์ รวมเป็นสหกรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 108 สหกรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 สหกรณ์ได้เลิกและชำระบัญชี จำนวน 5 สหกรณ์ คงเหลือ สหกรณ์ จำนวน 103 สหกรณ์

ประวัติการควบคุมสหกรณ์เข้ากันเมื่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ซึ่ง บัญญัติให้สหกรณ์ ชนิดเดียวกันตั้งแต่สองสหกรณ์ขึ้นไปอาจควบคุมเข้ากันได้ ได้ประกาศใช้แล้ว สหกรณ์ประเภทหาทุน จำนวน 103 สหกรณ์ในอำเภอเมืองเชียงราย ได้มีมติควบเข้ากันกับสหกรณ์ อื่นในอำเภอเมืองเชียงรายเป็น สหกรณ์การเกษตรชนิดไม่จำกัด รวม 4 สหกรณ์ คือ

1. สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงรายหนึ่ง ไม่จำกัด จดทะเบียน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2513 จาก สหกรณ์หาทุน จำนวน 24 สหกรณ์ ต่อมาสหกรณ์ได้ ลงมติให้เปลี่ยนเป็นสหกรณ์ชนิด จำกัด และนายทะเบียน สหกรณ์ได้รับจดทะเบียน เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2514

2. สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงรายสอง ไม่จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2513 จาก สหกรณ์หาทุน จำนวน 29 สหกรณ์ ต่อมาสหกรณ์ได้มี มติให้เปลี่ยนเป็น สหกรณ์ชนิดจำกัด และนายทะเบียนสหกรณ์ ได้รับจดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2514

3. สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงรายสาม ไม่จำกัด จดทะเบียน เมื่อวันที่ 16 ธ.ค. 2513 จาก สหกรณ์หาทุน จำนวน 25 สหกรณ์ ต่อมาสหกรณ์ได้ มีมติให้เปลี่ยนเป็นสหกรณ์ชนิด จำกัด และนายทะเบียนสหกรณ์ ได้รับจดทะเบียน เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2514

4. สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงรายสี่ ไม่จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2514 จากสหกรณ์หาทุน จำนวน 25 สหกรณ์ ต่อมาสหกรณ์ได้มีมติให้เปลี่ยนเป็นสหกรณ์ จำกัดและนายทะเบียน ได้รับจดทะเบียน เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2514

ต่อมาสหกรณ์การ เกษตรเมืองเชียงรายหนึ่ง-สอง-สาม-และสี่ จำกัด ต่างได้มีมติให้ ควบคุมสหกรณ์เข้าด้วยกันเป็นสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด และนายทะเบียนสหกรณ์ ได้รับจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2517 ตามความ ในมาตรา 86 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511

บัญญัติว่าสหกรณ์ใหม่ยอมได้ไปทั้งทรัพย์สิน หนี้สินสิทธิและความรับผิดชอบ ของสหกรณ์เดิมที่ได้ควบเข้าด้วยกันทั้งสิ้น ฉะนั้นสหกรณ์เดิมทั้งสี่สหกรณ์จำเป็นต้องทำการปิด บัญชี เพื่อ รวมทรัพย์สิน หนี้สินไปเป็น สหกรณ์ใหม่ และนายทะเบียนสหกรณ์ได้แต่งตั้งให้ นายเชิรชัย ศรีชัยฤกษ์ ผู้สอบบัญชีมาทำการสอบบัญชี

ปัจจุบัน สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ได้แยกการบริหารงานและการ บริการการสมาชิก ออกเป็น 1 สำนักงานใหญ่ และ 4 สาขา คือ

สาขาสำนักงานใหญ่

เลขที่ 4 ชั้น 2 ถนนเชียงราย-พาน หมู่ที่ 1 ตำบลสันทราย อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย

สาขาสันทราย

เลขที่ 4 ถนนเชียงราย-พาน หมู่ที่ 1 ตำบลสันทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สาขาห้วยสัก

เลขที่ 348 ถนนเชียงราย – เือง หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สาขานางแล

เลขที่ 16 ถนนเชียงราย – แม่จัน หมู่ที่ 3 ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สาขาบัวสลี

เลขที่ 228 ถนนเชียงราย – พาน หมู่ที่ 6 ตำบลบัวสลี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

วิสัยทัศน์

“สหกรณ์เป็นองค์กรที่มั่นคง ธุรกิจก้าวหน้า พัฒนาเครือข่าย ให้บริการประทับใจ
ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีและสารสนเทศ ตลาดครบวงจร เอื้ออาทรสมาชิก”

2. แนวทางการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ดำเนินงานด้านสินเชื่อ โดยกำหนด
ระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิก พ.ศ. 2548 เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านสินเชื่อของ
สหกรณ์ โดยสหกรณ์ได้ให้เงินกู้แก่สมาชิก 3 ประเภทด้วยกัน คือ

เงินกู้ระยะสั้น ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรตามแผนงาน
ผลิต สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น

(ก) ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืชและโรคพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตร
อย่างอื่น ค่าเครื่องมือ ค่าซ่อมแซม ค่าซื้อปุ๋ยสัตว์ หรือสัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขาย และค่าจ้าง
เกี่ยวกับการเกษตร

(ข) ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขายแปรรูป และขายผลิตผลการเกษตรซึ่งผู้ผลิตขึ้น

(ค) ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตรเฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด

(ง) ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร

(จ) ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

(ฉ) ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น

(ช) ค่าซื้อสัตว์ใช้งานสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ซึ่งสมาชิกผู้กู้ประสงค์จะขาย
สัตว์นั้นส่งชำระหนี้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ฤดูกาลผลิตนั้น

(ซ) ค่าใช้จ่ายสำหรับประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตร
การจ่ายเงินกู้ระยะสั้นนี้ สหกรณ์อาจจ่ายหลายรูปแบบ เช่น เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก หรือ
เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น หรือเงินกู้เครดิตเงินสด เป็นต้น

เงินกู้ระยะสั้น สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกชำระให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ขาย
ผลผลิตอันผลิตด้วยเงินกู้นั้น โดยปกติไม่เกิน 12 เดือน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ ได้
กำหนดให้ชำระไม่เกิน 18 เดือน นับแต่วันทำหนังสือกู้ หรือหลักฐานการกู้

เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่เงินกู้เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนในสินทรัพย์
การเกษตร ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น

(ก) บุกเบิก หรือปรับปรุงที่ดิน หรือซื้อที่ดินการเกษตร

(ข) สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำประตูกักน้ำและงานปรับปรุงที่ดินอย่างอื่น

- (ค) ทำสวน
- (ง) วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น
- (จ) ซื้อสัตว์ใช้งาน ซื้อ หรือสร้าง หรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การขนส่ง และอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร
- (ฉ) ซื้อ หรือสร้าง หรือปรับปรุงบ้าน โรงเรือน และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร
- (ช) ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำ และลงทุนในกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตร
- (ซ) ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร
- (ฌ) ซื้อยานพาหนะเพื่อเดินทางไปทำการเกษตร หรือเพื่อบรรทุกผลผลิตการเกษตร
- (ญ) ใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษานูตร
- (ฎ) ใช้จ่ายเพื่อเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ
- สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกชำระคืนเสร็จภายในระยะเวลา 5 ปี เว้นแต่มีเหตุผลพิเศษอาจขยายเวลาให้ชำระคืนเสร็จภายในเวลา 7 ปี
- เงินกู้ระยะยาว** ได้แก่การกู้เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนในสินทรัพย์การเกษตรซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน เช่น
- (ก) การปรับปรุงทรัพยากรการเกษตร ซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน เช่น การปรับปรุงที่ดินเพื่อการผลิตการเกษตร ตลอดจนเพื่อเพิ่มผลผลิตหรือลดต้นทุนการผลิต การบุกเบิกหรือจัดทำให้ที่ดินใช้ในการเกษตรได้ การปรับระดับพื้นที่ดิน การทำรั้ว การสร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ บ่อน้ำ
- (ข) การผลิตการเกษตรซึ่งใช้ระยะเวลากว่าสามปีจึงจะให้ผลคุ้มค่าการลงทุน เช่น การทำสวนไม้ยืนต้น การเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการจัดให้มีหรือการปรับปรุงทุ่งหญ้าถาวร หรือระบบน้ำสำหรับสัตว์ เป็นต้น
- (ค) การทำสวนหรือการวางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่ เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น
- (ง) การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุงปัจจัยประกอบการเกษตรของผู้กู้ ซึ่งต้องใช้เงินทุนมาก และมีอายุการใช้ประโยชน์นาน เช่น เครื่องจักร หรือบริษัทเกี่ยวกับการเกษตร เรือประมง รถไถนาขนาดใหญ่ รถเกี่ยวรวงข้าว รวมทั้งอุปกรณ์ เป็นต้น
- (จ) การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุงสินทรัพย์ถาวร สำหรับการเก็บรักษา การแปรรูป การขาย หรือการขนส่งผลิตผลการเกษตรซึ่งผู้กู้ผลิตขึ้น

(ฉ) การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุงสินทรัพย์ถาวรสำหรับการผลิต วัสดุ หรือ บริการการเกษตร เพื่อประกอบการเกษตรของผู้กู้

(ช) การซื้อที่ดินการเกษตรเพิ่มเติม เพื่อมีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพของครัวเรือน ตามมาตรฐานอันสมควร หรือเพื่อเพียงพอแก่การดำเนิน โครงการ

(ซ) ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร

(ฅ) ซื้อที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย

เงินกู้ระยะยาว สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกชำระคืนให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 10 ปี เว้นแต่มีเหตุผลพิเศษอาจขยายเวลาให้ชำระคืนภายใน 15 ปี

จำนวนขั้นสูงของเงินกู้

จำนวนขั้นสูงสุดของเงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะปานกลาง และเงินกู้ระยะยาว รวมทุกสัญญาของผู้สมาชิกคนหนึ่งในเวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่เกิน 1,000,000 บาท

การกู้เงินของสมาชิกแต่ละราย จะกู้ได้ไม่เกิน 20 เท่า ของจำนวนเงินค่าหุ้นที่สมาชิกรายนั้นถือไว้กับสหกรณ์

การถือหุ้นตามส่วนแห่งเงินกู้ สมาชิกจะต้องถือหุ้นในอัตราห้าหุ้นต่อจำนวนเงินกู้ทุกๆ หนึ่งพันบาท เศษของหนึ่งพันบาทให้ถือเป็นห้าหุ้น ตามรายงานเบิกเงินกู้ทุกครั้ง เว้นแต่การกู้คราวนั้นสมาชิกขอรับเป็นสิ่งของ ก็ให้งดเว้นการถือหุ้นเพิ่มได้ หรือตามที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด

หลักประกันเงินกู้

การกู้เงินของสมาชิก สหกรณ์ได้กำหนด ให้มีหลักประกันตามที่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณากำหนด แต่อย่างน้อยต้องมีหลักประกันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่น จำนองเป็นหลักประกัน โดยคณะกรรมการดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายได้สอบสวนพิจารณาเป็นที่น่าพอใจว่า อสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาตลาดตามที่สหกรณ์ประเมิน ไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้

(2) ให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันจำนวนไม่ต่ำกว่า 5 คน ซึ่งกู้เงินดังกล่าวในฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ทำหนังสือรับรองต่อสหกรณ์ตามแบบที่กำหนดไว้ ผูกพันตนร่วมกันว่าในเมื่อผู้กู้คนใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันนั้น ไม่ชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักประจำฤดูกาลผลิตนั้นให้เสร็จตามกำหนด บรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกัน มีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมเพื่อชำระหนี้ดังกล่าวต่อสหกรณ์จนเสร็จสิ้น สหกรณ์จะเรียกชำระหนี้จากผู้กู้คนใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันนั้นโดยสิ้นเชิง หรือบางส่วน ตามแต่จะเลือกได้ บรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันยังคงผูกพันอยู่จนกว่าหนี้เงินกู้ดังกล่าวจะชำระเสร็จสิ้น

(3) ให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกัน อย่างน้อย 2 คน เป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ และคน
หนึ่งคนใดต้องมีอสังหาริมทรัพย์ของตนเองตามสมควรจําเองไว้กับสหกรณ์

สมาชิกผู้ค้ำประกัน ต้องทำหนังสือค้ำประกัน หรือหลักฐานการค้ำประกันให้ไว้
ต่อสหกรณ์ตามแบบที่กำหนด

สมาชิกคนหนึ่งจะเป็นผู้ค้ำประกันหนี้เงินกู้ สำหรับผู้กู้มากกว่าสองคนในเวลา
เดียวกันไม่ได้ ยกเว้นการค้ำประกันกลุ่ม เมื่อผู้ค้ำประกันตาย หรือลาออกจากสหกรณ์โดยเหตุอื่น
หรือมีเหตุซึ่งคณะกรรมการดำเนินการไม่ไว้วางใจ คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจให้ผู้จัด
สมาชิกอื่นซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนพิจารณาเห็นว่า สมควรเข้าเป็นผู้ค้ำประกันแทน
คนเดิมให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

การที่สมาชิกผู้ค้ำประกันออกจากสหกรณ์ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ ไม่เป็นเหตุให้ผู้นั้น
หลุดพ้นจากการค้ำประกัน จนกว่าผู้กู้ได้จัดสมาชิกอื่นซึ่งคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวน
พิจารณาเห็นสมควรเข้าเป็นผู้ค้ำประกันแทน

(4) ในกรณีที่สมาชิกถือหุ้นไว้กับสหกรณ์ มีจำนวนตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป
หากสมาชิกประสงค์ที่จะนำเงินค่าหุ้นนั้นเป็นหลักประกันการกู้เงินแทนหลักประกันอย่างอื่นก็ได้
โดยสหกรณ์จะให้กู้เงินได้ไม่เกินร้อยละ 70 ของหุ้นซึ่งสมาชิกถือไว้กับสหกรณ์ และให้ถือว่า
มูลค่าหุ้นทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าเป็นหลักประกันเงินกู้ด้วย เงินค่าหุ้นจำนวนนี้จะถอนคืน
ไม่ได้ จนกว่าสมาชิกได้ชำระคืนเงินกู้สหกรณ์เสร็จสิ้นแล้ว และได้ลาออกจากสหกรณ์แล้วเท่านั้น
และสมาชิกต้องยินยอมให้สหกรณ์เป็นผู้เก็บรักษาสมุดบัญชีการถือหุ้นไว้และ หากสมาชิกผู้กู้ผิด
สัญญาการชำระเงินกู้ หรือสหกรณ์เรียกคืนเงินกู้ สมาชิกต้องยินยอมให้สหกรณ์โอนเงินค่าหุ้น
ดังกล่าวตามจำนวนที่ยังเป็นหนี้ต่อสหกรณ์ มาชำระหนี้ตามสัญญาเงินกู้ได้โดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ

ดอกเบี้ยเงินกู้

ให้สหกรณ์เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ทุกประเภทในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดย
คำนวณตามต้นเงินกู้คงเหลือเป็นรายวัน ตั้งแต่วันถัดจากวันรับเงินกู้จนถึงวันชำระคืนเสร็จสิ้น
และสหกรณ์เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิกแต่ละรายในอัตราที่ไม่เท่ากัน โดยจะเรียกเก็บใน
อัตราที่กำหนดไว้ตามระเบียบว่าด้วยการจัดชั้นสมาชิก หรือตามประกาศอัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการอาจเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ได้ โดยจะประกาศ
อัตราดอกเบี้ยให้ทราบเป็นคราว ๆ ไป

ปัจจุบันสหกรณ์คุดอกเบ็ญจากสมาชิก ตามการจัดชั้นสมาชิก ดังนี้

สมาชิกชั้น A 4	คุดอกเบ็ญอัตราร้อยละ	6	ต่อปี
สมาชิกชั้น A 3	คุดอกเบ็ญอัตราร้อยละ	7	ต่อปี
สมาชิกชั้น A 2	คุดอกเบ็ญอัตราร้อยละ	8	ต่อปี
สมาชิกชั้น A 1	คุดอกเบ็ญอัตราร้อยละ	9	ต่อปี
สมาชิกชั้น B	คุดอกเบ็ญอัตราร้อยละ	10	ต่อปี

ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้ไม่ชำระหนี้เงินกู้ทั้งหมด หรือบางส่วนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือสัญญาเงิน ให้สหกรณ์เรียกค่าปรับสำหรับต้นเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดนั้น ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี นอกเหนือจากอัตราคุดอกเบ็ญปกติที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยคำนวณเป็นรายวัน นับตั้งแต่วันที่สมาชิกผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระคืนเสร็จสิ้น เว้นแต่สมาชิกผู้กู้ยืมจะได้รับอนุญาตให้ผ่อนเวลาการชำระหนี้

การผ่อนเวลาการชำระหนี้

เมื่อสมาชิกผู้กู้รายใดมีหนี้เงินกู้ใกล้จะครบกำหนดชำระตามสัญญาแต่มีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจชำระคืนเงินกู้ได้ตามสัญญา สมาชิกผู้กู้จะต้องติดต่อกับสหกรณ์เพื่อขอทำหนังสือสัญญาผ่อนเวลาต่อสหกรณ์ (ให้ใช้กรณีที่ไม่สามารถชำระเงินงวดชำระหนี้ด้วย) หากไม่ปฏิบัติตามสมาชิกอาจจะหมดสิทธิ์ที่จะขอผ่อนเวลา และเมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเป็นที่พอใจว่าสมาชิกผู้กู้ไม่สามารถจะชำระเงินกู้ไม่ว่าประเภทใด ๆ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดไว้เพราะมีเหตุจำเป็น เนื่องจากประสบภัยธรรมชาติ หรือภัยพิบัติร้ายแรงจนเป็นเหตุให้สมาชิกผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนต้นเงินได้ ก็อาจผ่อนเวลาให้ได้ตามที่เห็นสมควรคราวละไม่เกินสิบสองเดือน แต่จะผ่อนเวลาเกินกว่าสามคราวไม่ได้

การเรียกคืนเงินกู้

ในกรณีใด ๆ ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเงินกู้เป็นอันถึงกำหนดชำระคืนโดยสิ้นเชิงพร้อมทั้งคุดอกเบ็ญทันที โดยมีพักค้ำจนถึงระยะเวลาที่ให้ไว้สำหรับเงินกู้นั้น ๆ ทั้งนี้ให้คณะกรรมการดำเนินการ หรือผู้จัดการใหญ่เรียกคืนโดยมิชักช้า

- (1) เมื่อสมาชิกผู้กู้ออกจากสหกรณ์ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ
- (2) เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการว่า สมาชิกผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้เงินหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อใช้วิธีปฏิบัติทางเกษตรกรรมอันได้ผลดีขึ้นทั้งนี้ โดยไม่มีเหตุผลซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร
- (3) เมื่อสมาชิกผู้กู้มิได้จัดการแก้ไข หรือเพิ่มเติมหลักประกันตามคำสั่งของคณะกรรมการดำเนินการ

(4) เมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันเกี่ยวกับการชำระหนี้ด้วยผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ โดยไม่มีเหตุผลซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร

(5) เมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับเงินกู้นั้น ๆ โดยไม่ได้รับผ่อนเวลาหรือไม่ชำระคืนให้เสร็จ ภายในระยะเวลาที่ผ่อนให้ หรือเมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ชำระเงินงวดชำระหนี้ตามกำหนดสำหรับงวดนั้น ๆ โดยไม่มีเหตุผลซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร

2. แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเกษตร

2.1 ความหมายของสินเชื่อ และสินเชื่อเกษตร

โดยทั่วไปแหล่งเงินทุนของเกษตรกรจะได้มาจาก 2 แหล่งด้วยกันคือ เงินออมของตนเองที่นำมาลงทุน และเงินทุนที่ได้จากการกู้ยืมจากบุคคลหรือสถาบันการเงินที่เรียกว่าสินเชื่อ หรือเงินกู้ และด้วยเหตุที่ประเทศไทยส่วนใหญ่มีการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ดังนั้นสินเชื่อการเกษตร (Agricultural Credit) จึงถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นในการดำเนินธุรกิจเกษตร

อัมมาร์ สยามวาลา(2534) ได้รวบรวมความหมายของสินเชื่อการเกษตรตามพระราชบัญญัติ ธ.ก.ส. 2509 โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้คือ

1. ให้เงินกู้แก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร
2. คำประกันเงินกู้ที่บุคคลดังกล่าวใน(1)กู้จากสถาบันการเงินอื่น ทั้งนี้ตามกำหนดไว้ในข้อบังคับธนาคาร
3. จัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานของธนาคาร
4. รับฝากเงินกู้ที่ต้องจ่ายเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันมีกำหนด เว้นแต่ประเภทที่ใช้เช็ค
5. ซื้อ หรือขายตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมือ รวมทั้งเก็บเงินตามตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าว
6. กระทำกิจการอย่างอื่นที่เกี่ยวกับ หรือเกี่ยวเนื่องในการจัดให้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์ของธนาคาร

ความหมายการดำเนินงานด้านสินเชื่อการเกษตรของธนาคารแห่งประเทศไทย
 สินเชื่อการเกษตรหมายถึง การให้กู้ยืมและให้เครดิตแก่เกษตรกรผู้ประกอบการกิจกรรมการประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยกำหนดผู้ที่จะรับสินเชื่อคือเกษตรกรทั้งที่เป็นเอกชนและนิติ

บุคคล กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกรตลอดจนการให้สินเชื่อ การเกษตรมีความหมายรวมไปถึงธุรกิจการเกษตรด้วย

สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (2525) ได้กล่าวถึงความหมายของสินเชื่อเพื่อการเกษตรและนโยบายให้สินเชื่อการเกษตร ดังนี้

สินเชื่อการเกษตร หมายถึง การกู้ยืมของเกษตรกรเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเกษตรกรรม หรือเพื่อช่วยในการผลิตและการขายผลผลิตการเกษตร การให้สินเชื่อนั้นอาจเป็นเงินสด หรือเป็นสิ่งของ เช่น ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ

การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรจะต้องใช้ความระมัดระวังและรอบคอบตามสมควร ผู้ให้กู้ควรกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรที่จะให้ผลมั่นคงตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. **การคัดเลือกท้องที่** ควรพิจารณาท้องที่ดำเนินการของสมาชิกผู้กู้ว่ามีช่องทางเพิ่มผลผลิตหรือไม่ เช่น มีแหล่งน้ำ มีความเป็นไปได้ในด้านการตลาด เป็นต้น
2. **การคัดเลือกเกษตรกร** พฤติกรรมของสมาชิกผู้ขอกู้มีความสำคัญมาก ควรรู้จักคนในพื้นที่เป็นอย่างดี พิจารณาเรื่องความรับผิดชอบ อุปนิสัย ความสามารถในการทำการเกษตร เป็นต้น
3. **การให้การศึกษาอบรม** แก่เกษตรกรสมาชิกผู้กู้ เช่น ช่องทางในการเพิ่มผลผลิต การทำแผนการผลิต เพื่อให้การใช้เงินกู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. **หลักประกัน** ควรกำหนดหลักประกันให้มีความเหมาะสมกับจำนวนสินเชื่อและระยะเวลาชำระคืน หลักประกันถ้าเน้นสินทรัพย์มากเกินไป อาจทำให้เกษตรกรที่ยากจนหมดโอกาสในการขอกู้ควรพิจารณาหลักประกันที่เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือด้วย
5. **พิจารณาสินเชื่อที่มีกิจกรรมเชื่อมโยงกัน** ควรพิจารณาให้สินเชื่อในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน
6. **การติดตามผลการใช้เงินกู้** ควรติดตามผลการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้อย่างใกล้ชิดพิจารณาว่าเป็นไปตามแผนงานการผลิตที่เสนอไปหรือไม่ และให้คำแนะนำทางด้านเทคนิคการเกษตรแก่สมาชิกผู้กู้ด้วย
7. **พิจารณาให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิต** ควรช่วยเหลือสมาชิกที่มีความประสงค์จะเพิ่มผลผลิต โดยช่วยเหลือในการทำแผนการผลิตอย่างถูกต้อง
8. **เหตุสุดวิสัย** อาชีพการเกษตรจะต้องอาศัยดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ มีเหตุสุดวิสัยที่อาจเกิดขึ้นได้มากมายทำให้ได้ผลผลิตลดลงหรือเสียหาย ฉะนั้นเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการ

ให้สินเชื่อควรกำหนดสัดส่วนการให้สินเชื่อที่เหมาะสม เช่น ร้อยละ 60 ของมูลค่าผลิตผลที่คาดว่าจะจำหน่ายได้ ถ้าเป็นสินเชื่อที่มีการเสี่ยงภัยมากขึ้นก็ให้กำหนดสัดส่วนที่ต่ำลงไปอีก

9. การดำเนินการกับผู้ที่ไม่ชำระหนี้โดยจงใจ ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้คนใดแสดงเจตนาว่าไม่ต้องการชำระหนี้ และได้มีการใช้ความพยายามในการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้หลายครั้งแต่ไม่เป็นผล จำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อบังคับชำระหนี้ทันที การเพิกเฉยไม่ดำเนินการใด ๆ จะทำให้สมาชิกผู้กู้คนอื่นเลียนแบบไม่ชำระหนี้ตามไปด้วย

เสาวคนธ์ อุฎฐานชีวิน(2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของลูกค้าสินเชื่อที่มีต่อธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาเชียงใหม่ ได้พบว่าเหตุผลในการค้างชำระหนี้กับธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาเชียงใหม่เรียงตามความสำคัญ คือ นำเงินใช้จ่ายอย่างอื่นร้อยละ 33.1 ถูกปรับดอกเบี้ยสูงขึ้น ทำให้จำนวนเงินที่ต้องผ่อนสูงขึ้น ขาดการผ่อนชำระหลายงวดจนไม่สามารถชำระหนี้ได้ หนี้สินภายนอกมาก ไม่มีงานทำ ร้อยละ 4.3

สุนี ศักรนันท์(2549) ได้ให้ความหมายของสินเชื่อหรือเงินกู้หรือเครดิตไว้ว่า “Credit” เป็นคำที่มาจากภาษาละติน “ Creditum” ซึ่งแปลว่า “totrust” ตามความหมายของ “เครดิต” จึงเป็นที่เข้าใจของบุคคลทั่วไปว่า “ความสามารถในการกู้ยืมเงินของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยมีสัญญาหรือเงื่อนไขที่จะชำระเงินกู้ยืม นั้น ๆ ในอนาคต” ซึ่งในการกู้ยืมนี้มีทั้งด้านส่วนตัว และในวงธุรกิจ

สำหรับวงการธุรกิจจะกินความหมายไปถึงการนำสินค้า หรือการใช้บริการก่อนและชำระเงินในอนาคตด้วยในแง่ของนักบัญชี สินเชื่อ(เครดิต) จะหมายถึง การลงบัญชีในสมุดแยกประเภทในด้านหนี้สินแสดงเป็นฐานะเจ้าหนี้ของธุรกิจ ส่วนในด้านการเงิน หมายถึง จำนวนเงินกู้หรือจำนวนที่ค้างชำระแก่เจ้าหนี้และสุนียังได้กล่าวถึงความสำคัญของสินเชื่อ (Credit) ว่าแยกออกเป็น 3 ประการดังนี้ 1. เครดิต หรือสินค้าทางการค้า ได้แก่ การซื้อขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ หรือการขายเครดิตในทางการค้า การให้กู้ยืม คือการให้บริการทางเครดิต 2. ฐานะทางเครดิต หมายถึง การยอมรับในการที่จะให้มีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ และมีการให้ข้อสัญญาจะชำระเงินในอนาคต ถ้าหากลูกค้าเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นที่น่าเชื่อถือนั้น แสดงว่าฐานะทางเครดิตของลูกค้าดี 3. การใช้เครื่องมือทางเครดิต ได้แก่ ตราสาร หรือสาร หรือเอกสาร เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ ทั้ง 3 ประการนี้มีความเกี่ยวข้องกันอยู่ตลอดเวลา ผู้ซื้อต้องการจะซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจะต้องติดต่อผู้ขาย ซึ่งการเสี่ยงภัยจะมีมากหรือน้อยก็แล้วแต่คุณสมบัติทางเครดิตของลูกค้า ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยก็จำเป็นจะต้องมีเอกสารหลักฐานเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ อีกทั้งได้แบ่งลักษณะของเครดิตที่ได้เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา สถานที่ และความเชื่อถือของชุมชนแต่ละแห่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1. ลักษณะของเครดิตใน

แห่งของการสื่อกลางการแลกเปลี่ยน 2. ลักษณะของเครดิตในแง่การบริหาร 3. ลักษณะของ
เครดิตในแง่ของเศรษฐศาสตร์ 4. ลักษณะของเครดิตในแง่ของความรับผิดชอบต่อสังคม

พิชิต ธานี(2530) กล่าวว่า สถาบันสินเชื่อบางแห่งมิได้ให้เงินกู้เพื่อการผลิตเท่านั้น แต่
บางที่ก็ให้เพื่อการบริโภคด้วย ในกรณีที่จำเป็น และคาดว่าผู้กู้จะมีรายได้เพียงพอชำระคืน
หนี้สิน เงินกู้นั้นตามกำหนดด้วย เช่น วัตถุประสงค์ของการกู้เงินระยะสั้นตามร่างข้อบังคับของ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตร ได้
กำหนดไว้ว่า การให้สินเชื่อการเกษตรจะรวมถึงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น ค่าใช้จ่าย
ในการกินอยู่ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เป็นต้น เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการกินอยู่นั้น
ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานโดยตรง จึงถือว่าเป็นสินเชื่อการเกษตรด้วย

พสุ สัตถาภรณ์ (2533: 371- 372) ได้กล่าวถึงความหมายของสินเชื่อไว้พอสรุปได้
ดังนี้

สินเชื่อตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Credit บางครั้งจึงนิยมใช้คำว่า “เครดิต” ทับศัพท์
จนเป็นที่เข้าใจกันทั่วไป ๆ

สินเชื่อหรือเครดิตจึงหมายถึง “ความเชื่อของบุคคลหนึ่งซึ่งมีต่อบุคคลหนึ่ง
สำหรับระยะเวลาหนึ่ง” สินเชื่อหรือเครดิตมีความหมายได้หลายแง่มุมอาจพิจารณาในด้านธุรกิจ
การค้า ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านผู้บริโภค

กลุ่มพัฒนาสินเชื่อการเกษตร (อ้างถึงใน มยุรี วงษาเลิศ 2547:20) ให้ความหมาย
ของสินเชื่อการเกษตรว่า หมายถึง การให้กู้ยืมและการให้เครดิตแก่เกษตรกรผู้ประกอบการอาชีพ
กสิกรรม ประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยให้ผู้ที่จะได้รับสินเชื่อคือเกษตรกรทั้งที่เป็นเอกชนและนิติ
บุคคล กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นสหกรณ์

จิรเกียรติ อภิภูณ โยภาส (อ้างถึงใน มยุรี วงษาเลิศ, 2547:21) ให้ความหมายของ
สินเชื่อการเกษตรว่าหมายถึง อำนาจที่กสิกรมีอยู่ในอันที่จะได้มาซึ่งสิ่งของและเงินทุน (จากการ
กู้ยืม) ไปใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยการได้มาซึ่งสิ่งของและเงินทุนดังกล่าวจะต้อง
ประกอบด้วยคำมั่นสัญญาว่าจะชำระคืนทันทีที่ต้องการหรือในอนาคตที่แน่นอน

2.2 ความสำคัญของสินเชื่อ

พสุ สัตถาภรณ์ (2533:373) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสินเชื่อว่าสำหรับสหกรณ์สินเชื่อนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อสมาชิกสหกรณ์ นับตั้งแต่การกำเนิดสหกรณ์ขึ้นมาในประเทศไทยก็เริ่มจากการมีชาวนาได้รับความเดือดร้อนเป็นหนี้สินและถูกนายทุนเอารัดเอาเปรียบ รัฐบาลสมัยนั้น มีความประสงค์ที่จะปลดปล่อยหนี้สิน และเพื่อประกอบอาชีพในการเกษตร แม้ในปัจจุบันจะถูกจัดตั้งขึ้นมากมายหลายประเภท แต่การให้สินเชื่อแก่สมาชิกไม่ว่าในลักษณะการกู้ยืมเงิน การขายสินค้าหรือวัสดุอุปกรณ์ และการให้บริการด้วยเงินเชื่อก็ดำเนินการอยู่ในสหกรณ์เกือบทุกประเภท ผลที่เกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อย่อมตกแก่ทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายสหกรณ์เองและฝ่ายสมาชิก ผลที่เกิดขึ้นต่อสหกรณ์ก็คือทำให้สหกรณ์สามารถขยายธุรกิจที่ดำเนินการ ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะสามารถบริการแก่สมาชิกได้มากขึ้น และตรงกับความต้องการส่วนผลที่เกิดขึ้นกับสมาชิกมีทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ทำให้สมาชิกสามารถปลดปล่อยหนี้สินช่วยขจัดปิดเป่าความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นชั่วระยะหนึ่ง หรือความเดือดร้อนที่คาดไม่ถึง โดยไม่ต้องไปกู้หรือพึ่งพาอาศัยนายทุนที่คอยแต่จะเอารัดเอาเปรียบ ช่วยให้การดำเนินธุรกิจหรือการทำมาหากินดีขึ้นและประสบผลสำเร็จ ตลอดจนทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ดีขึ้นในที่สุด

2.3 ประเภทสินเชื่อและแหล่งที่มา

เพียรใจ โพธิ์ถาวร (www.dpu.ac.th/business/tutorial/) ได้อธิบายถึงการจำแนกประเภทสินเชื่อจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

ก. วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ

- สินเชื่อเพื่อการเกษตร
- สินเชื่อเพื่อการค้าบริการ
- สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

ข. ระยะเวลาของการชำระคืน

- ระยะสั้น (Short Term) ระยะเวลาในการผ่อนชำระจะน้อยกว่า 1 ปี
- ระยะกลาง (Intermediate Term) ระยะเวลาการผ่อนชำระจะอยู่ในช่วง 1,3 หรือ 5 ปี
- ระยะยาว (Long Term) ระยะเวลาในการผ่อนชำระมากกว่า 5 ปี

ค. การมีหลักประกัน

- สินเชื่อที่มีหลักประกัน เป็นสินเชื่อที่มีการนำทรัพย์สินมาจำนองและ/หรือนำมาเป็นหลักประกันรวมทั้งการนำบุคคลมาค้ำประกัน โดยที่ถ้าไม่สามารถชำระหนี้คืนได้แล้ว เจ้าหนี้สามารถเรียกร้องสิทธิจากหลักประกันมาชำระหนี้คืนได้

- สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน มักเป็นสินเชื่อให้กับผู้มีฐานะการเงินดี ผลประกอบการดี และมีประวัติการติดต่อกับเจ้าหนี้นานเป็นเวลานาน

สินเชื่อสามารถจำแนกได้เป็นหลายประเภท หลายลักษณะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ประโยชน์ แต่อาจจะสรุปออกเป็นลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้ คือ

1. ตามลักษณะของผู้ใช้สินเชื่อ
2. ตามลักษณะรูปแบบการให้บริการ
3. ตามลักษณะการชำระคืน
4. ตามลักษณะของแหล่งที่มาสินเชื่อ
5. ตามระยะเวลาในการให้สินเชื่อ
6. ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้
7. ตามหลักประกัน

2.3.1 จำแนกตามลักษณะของผู้ใช้สินเชื่อ

ก. **สินเชื่อภาครัฐบาล** คือ การที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล ตลอดจนรัฐวิสาหกิจกู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้า หรือบริการเป็นเงินเชื่อ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานเพื่อสาธารณ ประโยชน์ตามข้อตกลง เช่น งบประมาณแผ่นดิน ฯลฯ ซึ่งการเกิดสินเชื่อภาครัฐบาล จะเกิดได้จากหลายสาเหตุดังนี้ คือ

1. งบประมาณขาดดุล
2. เป็นการส่งเสริมการลงทุน
3. เป็นการขาดดุลการชำระเงิน
4. ภาวะสงคราม

สินเชื่อภาครัฐบาลควรคำนึงถึง

1. ข้อจำกัดในการให้สินเชื่อ
2. แหล่งที่มา

- 2.1 ภายในประเทศ
  - ตัวเงินคลัง ระยะเวลา 3 – 6 เดือน
  - พันธบัตร ระยะเวลามากกว่า 10 ปี
  - ธนาคารแห่งประเทศไทย

- 2.2 ต่างประเทศ - ธนาคารโลก
 - องค์กรระหว่างประเทศ เช่นองค์กร
 สหประชาชาติ กองทุนฟื้นฟูระหว่างประเทศ

ข. สินเชื่อภาคเอกชน คือ การกู้ยืมเงินหรือซื้อขายสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อโดยบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ธุรกิจเอกชน เพื่อนำไปใช้จ่ายส่วนตัว หรือเพียงแสวงหากำไรสามารถแบ่งได้เป็น สินเชื่อเพื่อธุรกิจ และสินเชื่อเพื่อการบริโภค

2.3.2 จำแนกตามลักษณะรูปแบบการให้บริการ มี 2 ชนิด คือ

สินเชื่อเกี่ยวกับสินค้าและบริการ การซื้อสินค้าหรือบริการโดยมิได้มีการชำระเป็นเงินสดในทันทีที่ได้รับสินค้าหรือบริการ เป็นลักษณะของการนำสินค้าหรือได้รับบริการไปก่อนโดยยังมีได้ชำระเงิน แต่จะมีการกำหนดระยะเวลาในการชำระคืนแน่นอนตามข้อตกลงระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกัน

สินเชื่อเงินสด การกู้ยืมเงินสดเพื่อนำไปใช้จ่ายตามความต้องการของผู้กู้ยืม เป็นลักษณะที่ผู้กู้ยืมจะได้รับเงินสดออกไปจากผู้ให้กู้ยืมตามวัตถุประสงค์ที่ตกลงกันไว้ เช่น เพื่อการลงทุน เพื่อการซื้อทรัพย์สินถาวร เป็นต้น

2.3.3 จำแนกตามลักษณะของการชำระคืนมี 2 ชนิด คือ

- 1) Single payment Credit สินเชื่อชำระครั้งเดียว
- 2) Installment Credit สินเชื่อผ่อนส่ง

2.3.4 จำแนกตามลักษณะของแหล่งที่มาสินเชื่อ

- 1) เอกชน
- 2) สถาบันการเงิน
- 3) หน่วยงานธุรกิจ
- 4) องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร เช่น สหกรณ์ สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น

2.3.5 จำแนกตามระยะเวลาการให้สินเชื่อ มี 3 ชนิด คือ

- 1) สินเชื่อระยะยาว (สินเชื่อเพื่อการลงทุน) ระยะเวลามากกว่า 5 ปี
- 2) สินเชื่อระยะปานกลาง ระยะเวลาตั้งแต่ 1 – 5 ปี
- 3) สินเชื่อระยะสั้น ระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี

2.3.6 จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ มี 2 ชนิด คือ

1) สินเชื่อเพื่อการบริโภค

สินเชื่อที่ผู้บริโภคใช้ในการซื้อสินค้าและบริการ รวมถึงการกู้ยืมเงินสดเพื่อนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์

เป็นสินเชื่อที่ผู้บริโภคนำไปใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จะนำไปบริโภค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ก่อให้เกิดความสะดวกสบาย
2. เป็นการปรับปรุงวิถีการดำรงชีวิต
3. เนื่องจากความจำเป็นบังคับ

2) สินเชื่อเพื่อการผลิต หรือสินเชื่อเพื่อธุรกิจ

สินเชื่อที่ให้เพื่อนำไปใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบและเครื่องมือเครื่องใช้ โดยมีวัตถุประสงค์นำไปผลิตสินค้าหรือบริการ

สินเชื่อที่หน่วยงานธุรกิจเป็นผู้ใช้ เพื่อทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน เช่น สินเชื่อเพื่อการเคหะ สินเชื่อเพื่อการเกษตร สินเชื่อเพื่อธุรกิจ SME's เป็นต้น

2.3.7 จำแนกตามหลักประกัน มี 2 ชนิด คือ

- 1) **สินเชื่อที่มีหลักประกัน (Secured Credit)** อาจจะเป็นการจำนำสังหาริมทรัพย์ หรือการจำนองอสังหาริมทรัพย์ก็ได้
  - 2) **สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน (Unsecured Credit)** โดยอาศัยการพิจารณาจากความสามารถและความตั้งใจในการชำระหนี้ โดยมีพื้นฐานจากการติดต่อกันมาเป็นเวลานาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (อ้างถึงใน ประสพศรี ภูริยะพันธ์, 2544:14) ได้กล่าวถึงประเภทสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้
    1. เงินกู้ระยะสั้น สมาชิกกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตร สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น
      - ก. ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตรอย่างอื่น ค่าซ่อมแซม ค่าซื้อปุ๋ยคอกหรือคาวปุ๋ย หรือคาวน้ำเลี้ยงเพื่อขายและค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร
      - ข. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขาย แปรรูปผลิตผลการเกษตรที่ผู้ผลิตขึ้น
      - ค. ค่าเช่า ค่าภาษีอากรและค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร
      - ง. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่จำเป็น
- เงินกู้ระยะสั้นมีกำหนดชำระคืนภายใน 12 เดือน แต่ถ้ามีความจำเป็นพิเศษอาจขยายเวลาได้ไม่เกิน 18 เดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผลิตผลนั้น ๆ จะเกิดขึ้นเมื่อใด เงินกู้ประเภทนี้สหกรณ์การเกษตรให้สมาชิกกู้ได้ไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาพืชผลที่คาดว่าจะขายได้

2. เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร โดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง เช่น

- ก. บุกเบิกหรือปรับปรุงที่ดิน หรือเพื่อซื้อที่ดินการเกษตร
- ข. สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คูน้ำ ประตุน้ำและงานปรับปรุงที่ดินอย่างอื่น
- ค. ทำสวน
- ง. วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่ เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น
- จ. ซื้อสัตว์ใช้งาน ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ เครื่องจักรกลการเกษตร เครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร
- ฉ. ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุงบ้าน โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ
- ช. ลงทุนในการเลี้ยงสัตว์และลงทุนในกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการเกษตร

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาให้สินเชื่อ

เทพ รุ่งธนาภิรมย์ (อ้างถึงใน ประสพศรี ภูริยะพันธ์, 2544:16) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์โดยทั่วไปที่ใช้ในการพิจารณาให้สินเชื่อมี 3 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล คือ คุณสมบัติของผู้กู้และความสามารถในการหารายได้
  2. ปัจจัยด้านการเงิน คือ ความสามารถในการหารายได้ เงินทุนและหลักประกัน
  3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ สภาพทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของกิจการ
- บรรจง อภิตติกุล (อ้างถึงใน ประสพศรี ภูริยะพันธ์, 2544:16) ได้กล่าวถึง สินเชื่อเพื่อการเกษตรเป็นสินเชื่อมีความเสี่ยงสูงและส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความควบคุมของเกษตรกร เช่น ภัยธรรมชาติ โรคพืชระบาด หรือผลผลิตราคาตกต่ำ เป็นต้น การวิเคราะห์สินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยใช้หลัก 3R's ได้แก่

1. Return คือ ความสามารถในการชำระหนี้สินคืน ซึ่งขึ้นอยู่กับผลของการดำเนินงานในปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้
  - ความสามารถในการประกอบอาชีพ
  - อายุ สุขภาพและแรงงานในครอบครัว
  - ชนิดและขนาดของธุรกิจ
  - ท้องที่ที่ประกอบการเกษตรและคู่ทางการตลาด
  - การเตรียมงบประมาณรายได้และรายจ่าย

2. Repayment คือ ความสามารถส่งเงินกู้คืน ควรจะต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเงิน แผนการชำระหนี้เงินกู้ แหล่งที่มาของรายได้ การกำหนดระยะเวลาต้องการชำระหนี้ ซึ่งต้องสอดคล้องกันโดยพิจารณาจาก

- เงินกู้ที่สามารถส่งคืนได้ด้วยตนเอง หมายถึง เงินกู้ที่นำไปใช้ในการผลิตเมื่อผลผลิตออกขาย ผู้กู้จะมีรายได้ที่สามารถส่งเงินกู้คืนได้
- เงินกู้ที่ไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยตนเอง หมายถึง เงินกู้ที่ไม่ได้นำไปใช้ในกระบวนการผลิต แต่นำไปลงทุนในสินทรัพย์ เช่น ซื้อที่ดิน ปลูกบ้านเรือนหรือใช้จ่ายในครอบครัว ดังนั้นผู้กู้จะต้องส่งเงินกู้คืนจากรายได้สุทธิของครอบครัว
- คู่ทางการชำระหนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ขนาดของธุรกิจเกษตร รายได้และเงินทุนหมุนเวียน ค่าใช้จ่ายและต้นทุนการผลิต ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด เป็นต้น

3. Risk คือ ความเสี่ยง สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเสี่ยงภัยได้แก่

- ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการผลิต
- ผลผลิตตกต่ำ
- ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
- ความวิบัติอันเกิดจากการกระทำของผู้อื่น
- การเจ็บป่วยล้มตาย
- เหตุวิบัติอื่น ๆ

ปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของเกษตรกรเอง ได้แก่

- ก. ความมั่นคงของรายได้
- ข. ความสามารถฟื้นตัวเมื่อประสบภัยพิบัติ
- ค. ความเป็นปึกแผ่นแห่งฐานะครอบครัว
- ง. การประกันภัย
- จ. คุณสมบัติของผู้กู้ เป็นต้น

2.5 แนวคิดของการวิเคราะห์สินเชื่อ

นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ (2549: 13-15) กล่าวถึงความหมายของการวิเคราะห์สินเชื่อ (Credit Analysis) หมายถึง การพิจารณาข้อมูลสินเชื่อเพื่อประเมินความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อ และเพื่อตัดสินใจว่าการให้สินเชื่อมีความเหมาะสมหรือไม่ บางครั้งเรียกการวิเคราะห์สินเชื่อว่า การประเมินสินเชื่อ (Credit Evaluation)

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สินเชื่อที่สำคัญ คือ การประเมินความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อ (Credit Risk) ซึ่งเกิดขึ้นมาจากการที่ผู้ขอสินเชื่อไม่สามารถจะจ่ายชำระหนี้คืนได้ภายในเวลาที่กำหนดหรือตกลงกันได้ หรืออาจเกิดจากผู้ขอสินเชื่อไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการให้สินเชื่อ จนไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ได้

การวิเคราะห์สินเชื่อมีความสำคัญดังนี้

1. การให้สินเชื่อมีผลกระทบอย่างมากต่อกระแสเงินสดและวงจรกิจกรรมของกิจการ หากการวิเคราะห์สินเชื่อผิดพลาดทำให้การบริหารสินเชื่อไม่มีประสิทธิภาพ
2. การวิเคราะห์สินเชื่อผิดพลาดย่อมส่งผลกระทบต่อการขาดแคลนเงินสดหรือเกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินของกิจการได้
3. การให้สินเชื่อยังมีผลกระทบต่อรายได้จากการขายสินค้าหรือการให้บริการของกิจการ หากการบริหารสินเชื่อไม่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อรายได้สุทธิ หรือเกิดปัญหาความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ที่ลดลง ขณะเดียวกันหากกิจการให้สินเชื่อมากเกินไปจนความจำเป็นอาจก่อให้เกิดปัญหาการนำสินเชื่อนั้นไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์

กระบวนการวิเคราะห์สินเชื่อที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรมีกระบวนการในการปฏิบัติงาน 6 ขั้นตอน

1. รวบรวมข้อมูลสินเชื่อ ทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขอสินเชื่อ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ คู่แข่งขัน ข้อมูลสภาพแวดล้อม เป็นต้น
2. เลือกใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ หรือเทคนิคการวิเคราะห์สินเชื่อ มี 4 เครื่องมือ คือ เกณฑ์การพิจารณาคุณค่าทางสินเชื่อ การวิเคราะห์งบการเงิน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายลงทุน
3. สรุปผลการวิเคราะห์สินเชื่อและแปลความ
4. ตัดสินใจอนุมัติหรือปฏิเสธการให้สินเชื่อ
5. จัดทำสัญญาและให้บริการสินเชื่อ
6. ติดตามและประเมินผลการให้สินเชื่อ

การวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับการขอสินเชื่อสามารถกระทำได้ 2 รูปแบบ คือ การวิเคราะห์สินเชื่อเชิงปริมาณและการวิเคราะห์สินเชื่อเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Credit Analysis) หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงตัวเลขจำนวนเงินที่ปรากฏอยู่ในงบการเงิน หรือข้อมูลทางการเงินอื่นของผู้ขอสินเชื่อเป็นหลัก ดังนั้นการวิเคราะห์สินเชื่อเชิงปริมาณจึงต้องอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณของสินเชื่อที่จะ

นำมาใช้ในการวิเคราะห์อย่างละเอียด เครื่องมือหรือเทคนิคการวิเคราะห์และดุลพินิจและความเห็นของผู้วิเคราะห์สินเชื่อเพื่อแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์สินเชื่อ

การวิเคราะห์สินเชื่อเชิงคุณภาพ (Qualitative Credit Analysis) คือ การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่ไม่เกี่ยวกับตัวเลขทางการเงินของสินเชื่อเป็นหลัก ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพจึงต้องอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพของสินเชื่อที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์อย่างคร่าว ๆ หรือเบื้องต้นประกอบกับดุลพินิจและความเห็นของผู้วิเคราะห์สินเชื่อ

ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการวิเคราะห์สินเชื่อประกอบด้วยหลักการ 3'Ps คือ

1. วัตถุประสงค์ (Purpose) ผู้วิเคราะห์สินเชื่อควรพิจารณาวัตถุประสงค์ของผู้ขอสินเชื่อก่อนว่าจะนำเงินที่ได้รับสินเชื่อนั้นไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด วัตถุประสงค์ดังกล่าวมีความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อมากน้อยเพียงใดที่จะได้รับชำระหนี้

2. การจ่ายชำระหนี้ (Payment) เมื่อผู้ให้สินเชื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อแล้ว ทำให้ผู้ให้สินเชื่อทราบต่อไปว่าวิธีการจ่ายชำระหนี้ของผู้ขอสินเชื่อจะเป็นอย่างไร เช่น วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อสินค้ามาจำหน่าย เงินที่จะนำมาชำระหนี้ก็คือเงินจากการขายสินค้า ความต้องการเงินทุนหมุนเวียนในครั้งต่อ ๆ ไปยังคงเหมือนเดิมจนกว่าจะคงตัวอยู่ที่ระดับหนึ่ง ต่อจากนั้น ผู้ขอสินเชื่อจะสามารถชำระหนี้ได้ด้วยตัวเอง เป็นต้น

3. การป้องกันความเสี่ยง (Protection) โดยการประเมินความเสี่ยงว่ามีโอกาสที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืนมากน้อยเพียงใด ในการพิจารณาการป้องกันความเสี่ยง ควรพิจารณาอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้เจ้าของเดิมและใหม่ภายหลังจากให้สินเชื่อแล้วว่ามีอัตราสูงไปหรือไม่ อย่างไรก็ตามผู้ให้สินเชื่อควรหาวิธีการป้องกันความเสี่ยงโดยการจัดหาหลักประกันต่าง ๆ ที่เพียงพอหรือคุ้มกับความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อนั้น

ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิเคราะห์ควรพิจารณาเกณฑ์คุณค่าทางสินเชื่อ (Credit worthiness criteria) ของผู้ขอสินเชื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดหรือประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ขอสินเชื่อ นิยมเรียกเกณฑ์คุณค่าทางสินเชื่อนี้ว่า หลักการ 6 C's ประกอบด้วย

1. คุณสมบัติหรือคุณลักษณะ (Character: C1) คือ คุณลักษณะเฉพาะภายในของบุคคล บุคลิกลักษณะความประพฤติ พฤติกรรม และอุปนิสัยใจคอของผู้ขอสินเชื่อที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีความเต็มใจที่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดมากน้อยเพียงใด (Willingness to Repay) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ 2 อย่าง คือ คุณสมบัติและประวัติส่วนตัว เช่น เพศ อายุ นิติภาวะ และคุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น ความรู้หรือระดับการศึกษา ความสามารถ ความชำนาญงาน รายได้และความมั่นคง

2. ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity: C2) คือ ศักยภาพหรือสมรรถภาพในการแสวงหารายได้ (ability to Create Income) เพื่อนำเงินมาชำระหนี้เมื่อครบกำหนดได้ ควรพิจารณาว่าผู้ขอสินเชื่อสามารถชำระหนี้คืนได้เมื่อใด จำนวนเท่าใด โดยใช้วิธีการใด และได้เงินมาจากแหล่งใด

3. เงินทุน (Capital: C3) คือ ส่วนของสินทรัพย์หลังจากหักหนี้สินออกแล้ว หรือสินทรัพย์สุทธิ คือ ส่วนของเจ้าของนั่นเอง ซึ่งแสดงถึงความมั่นคงทางการเงินของผู้ขอสินเชื่อ เพื่อใช้รองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ในกรณีผู้ขอสินเชื่อเป็นบุคคลธรรมดา ให้พิจารณาจากรายได้ของบุคคลมากกว่าเงินทุนของบุคคล

4. หลักประกัน (Collateral: C4) คือ สิ่งที่ใช้ในการค้ำประกันการให้สินเชื่อ ส่วนใหญ่จะเป็นสินทรัพย์ เช่น ที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น นอกจากนี้รวมถึงการค้ำประกันโดยบุคคลที่น่าเชื่อถือ

5. สภาพแวดล้อม (Condition: C5) คือ สภาวะ สถานการณ์ หรือสภาพการณ์ โดยทั่วไป ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น เศรษฐกิจ ภาวะการเงินการคลัง เทคโนโลยี สังคม การเมือง กฎหมาย สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6. ประเทศที่ติดต่อด้วยหรือประเทศคู่ค้า (Country: C6) คือ ผู้ขอสินเชื่อประกอบธุรกิจการค้ากับต่างประเทศการค้าต่างประเทศเหล่านั้นควรได้รับการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เอกสารการค้า ระเบียบข้อบังคับของกรมศุลกากร ภาระภาษีของแต่ละประเทศแตกต่างกันไป เหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อผู้ขอสินเชื่อได้

กรณี พุทธวิบูลย์ (2543) อธิบายถึงพื้นฐานการวิเคราะห์สินเชื่อ มี 3 ประการ คือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายสินเชื่อของกิจการ
2. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง
3. หลักการพิจารณาค่าขอสินเชื่อเบื้องต้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์ C's Policy

เพื่อการวิเคราะห์สินเชื่อ ได้แก่

- Character คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ
- Capacity ความสามารถในการชำระหนี้
- Capital เงินทุน
- Collateral หลักประกัน
- Condition สภาพทางเศรษฐกิจ
- Country ประเทศที่ติดต่อด้วย

2.6 แนวคิดของการเรียกเก็บหนี้

การเรียกเก็บหนี้เป็นงานที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อจากการอนุมัติสินเชื่อ เมื่อเราได้วิเคราะห์สินเชื่อและอนุมัติให้ผู้ขอกู้ไปแล้ว ทางสหกรณ์ก็จำเป็นต้องยอมรับถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการอนุมัติให้สินเชื่อไป เช่น อาจมีการชำระหนี้ล่าช้าหรือเกิดหนี้สูญขึ้นได้ อย่างไรก็ตามถ้ามีการบริหารการเก็บหนี้ที่ชาญฉลาดและสม่ำเสมอก็จะช่วยลดต้นทุนการเกิดหนี้สูญลงได้มาก ดังนั้นจึงควรจะให้มีการพิจารณา นโยบายการเก็บหนี้ที่มีประสิทธิภาพ

สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ (2549: 23-24) ได้ให้หลักการเรียกเก็บหนี้เพื่อเป็นแนวทางที่จะปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามความต้องการ ดังนี้

1. การเรียกเก็บหนี้หรือทวงหนี้ ซึ่งอาศัยพื้นฐานที่ว่าลูกหนี้แต่ละคนจะมีคุณสมบัติ (Character) ที่แตกต่างกันออกไป บางคนมีอุปนิสัยเหนียวหนี้ต้องทวงถึงจะให้ บางคนขาดความตั้งใจที่จะชำระหนี้ และบางคนถือในเรื่องเกียรติเป็นสำคัญ การทวงหนี้โดยวิธีเรียกเก็บหนี้แต่ละรายจึงต้องใช้กลยุทธ์ (Tactic) เช่น ลูกหนี้ที่มีความรับผิดชอบ (Responsibility) ก็อาจจะใช้วิธีขอร้อง (Collection Appeals) คือการทวงถามแบบบอกกล่าวให้ทราบ หรือลูกหนี้ที่มีประวัติการชำระหนี้ไม่สม่ำเสมอ ก็อาจจะทวงถามตามกำหนดเวลา (Date Line) หรือลูกหนี้ที่มีเจตนาไม่ชำระหนี้ ทวงถามด้วยวิธีดังกล่าวแล้วไม่ได้ผล มีการบ่ายเบี่ยงหรือผัดผ่อน หรือใช้วิธีนิ่งเฉยอยู่เรื่อย ก็จำเป็นต้องใช้วิธีทวงถามแบบยื่นคำขาด การที่จะจัดลูกหนี้รายใดจะใช้วิธีทวงถามแบบใดจะมีส่วนช่วยได้มาก

2. หลักการติดตามหนี้ที่มีหลักการที่ควรกำหนดไว้ 2 วิธี คือ
วิธีการจัดชั้น โดยอาศัยจัดกลุ่มลูกหนี้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น ลูกหนี้ที่ดี หรือพอใช้ หรือไม่ดี เมื่อจัดประเภทได้แล้วก็นำไปจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกลุ่ม ว่าควรติดตามด้วยวิธีใด หรือมีความถี่ในการทวงถามมากน้อยเพียงใด หรือสะดวกในการติดตามเร่งรัดหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบพิจารณาให้สินเชื่อในโอกาสต่อไป

วิธีกำหนดเวลา คือ การกำหนดหลักการไว้ว่าลูกหนี้ประเภทใดหรือกลุ่มใด จะต้องมีการเรียกเก็บหนี้หรือทวงถามกันภายในระยะเวลาอย่างไร ซึ่งหนี้บางประเภทระยะเวลาการบอกกล่าวหลังทวงถามจะมีผลในทางรูปคดีเมื่อมีการฟ้องร้องกัน

วันเพ็ญ อนิวรรณพงษ์ (อ้างถึงใน สถาพร ดวงวิไล, 2544: 21) ได้อธิบาย ขบวนการในการเรียกเก็บหนี้จากผู้กู้ที่ชำระหนี้ช้ากว่ากำหนด โดยจะเริ่มจากการเตือนความจำซึ่งเป็นวิธีที่นุ่มนวลที่สุด ไปจนถึงการกระทำที่อยู่ในขั้นรุนแรงโดยการใช้กฎหมายเข้าช่วยดังนี้

1. การเตือนความจำ ขั้นตอนแรกของการเรียกเก็บหนี้คือการเตือนความจำแก่ลูกหนี้ว่าถึงกำหนดชำระแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน การเตือนความจำนี้ในครั้งแรกควรทำอย่าง

สุภาพ โดยการส่งสำเนาบัญชีของลูกหนี้ (Duplicate Statement of Account) ไปให้เพื่อให้ทราบถึงจำนวนหนี้ที่ยังไม่ได้ชำระ นอกจากนี้แล้วอาจส่งจดหมายเพื่อเตือนให้ลูกหนี้ทราบถึงยอดที่ยังค้างชำระอยู่ด้วย

2. การติดตามทวงหนี้ ถ้าการเตือนความจำไม่ได้ผล ขั้นต่อไปคือ การติดตามทวงหนี้ โดยการเขียนจดหมายหลาย ๆ ฉบับ ฉบับแรกต้องสุภาพ และฉบับต่อไปจะค่อย ๆ ทวีความเข้มงวดขึ้น นอกจากการทวงหนี้โดยการส่งจดหมายแล้ว วิธีที่ได้ผลคือ การติดตามทวงหนี้ทางโทรศัพท์ เพราะทำให้ทราบเหตุผลที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และได้รู้ถึงค้ำประกันสัญญาของลูกหนี้ว่าเมื่อไรจะนำเงินมาชำระให้

ถ้าการทวงหนี้โดยวิธีส่งจดหมายและทางโทรศัพท์ไม่ได้ผล ขั้นต่อไปก็คือ การส่งพนักงานเก็บหนี้ไปพบลูกหนี้โดยตรง

3. การปฏิบัติการขั้นรุนแรง ถ้าการเตือนความจำและการติดตามทวงหนี้ใช้ไม่ได้ผลสถาบันอาจมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการรุนแรงซึ่งเป็นการตัดสัมพันธ์ทางธุรกิจกับสมาชิก เพราะถ้าสถาบันปล่อยให้ลูกหนี้ค้างชำระนานการเก็บหนี้ก็จะยิ่งยากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการขั้นเด็ดขาด โดยอาจจ้างตัวแทนหรือทนายความให้จัดการกับลูกหนี้ตามกฎหมายต่อไป

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกร

พิชญ์ นิตยเสมอ(2538) ได้ทำการศึกษาสภาพหนี้ (ไม่เป็นหนี้) ของเกษตรกรในรอบปีที่มีการเคลื่อนไหวตามฤดูกาล ซึ่งการเคลื่อนไหวของหนี้สินจะขึ้นอยู่กับข้อมูลรายละเอียดและปัญหาของเกษตรกรเป็นหลัก จำเป็นอย่างยิ่งที่จกต้องมีข้อมูล ทั้งเพื่อใช้ในการวิจัยสภาพหนี้สินของเกษตรกรย้อนหลัง เพื่อดูการพัฒนาชำระหนี้ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นจนยากที่จะแก้พันธนาการนี้ด้วยตนเอง สาเหตุของการมีหนี้สิน (ถ้าสมมุติว่าเกษตรกรซื้อสัตย์) พอจะจำแนกได้ 3 ประการ คือ ด้านการผลิตเป็นเรื่องประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย ด้านการตลาด (เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอน นอกเหนือการควบคุมของเกษตรกร) เป็นต้น ความผันผวนของราคา (ตกต่ำ) และการแทรกแซงของรัฐบาลอันเนื่องมาจากโครงการที่รัฐบาลส่งเสริมล้มเหลว ทำให้เกษตรกรมีหนี้พอกพูนขึ้นจนเกินกำลังที่จะแก้ไขด้วยตนเอง

หนี้สินของเกษตรกร อาจจำแนกตามแหล่งที่มาได้เป็น 3 แหล่ง หนี้สินในระบบตลาดการเงิน (Organized Money Market) เป็นหนี้สินในตลาดการเงินที่เจ้าหน้าที่ทางการเงินของรัฐบาลมีอำนาจในการกำกับดูแล ได้แก่ หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับ ธ.ก.ส. หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับสถาบันเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ตลอดจนหนี้สินของเกษตรกรที่มีกับหน่วยงานรัฐบาล (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน) ส่วน

หนี้สินนอกระบบตลาดการเงิน (Unorganized Money Market) เป็นหนี้สินนอกระบบตลาดการเงินที่เจ้าหน้าที่ทางการเงินของรัฐบาลไม่มีอำนาจเข้าไปกำกับดูแล ได้แก่ หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับเจ้าของโรงสี นายทุนในท้องถิ่น พ่อค้าคนกลาง ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน

สามารถ นิตย์เสมอ(2536) ได้ทำการศึกษาภาวะหนี้สินของเกษตรกรที่มีต่อสถาบันการเงินและนอกสถาบันการเงิน อาจจำแนกตามแหล่งที่มาของเงินกู้ได้ดังนี้

1. หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับ ธ.ก.ส. เมื่อสิ้นปีบัญชี 2534 (31 มีนาคม 2535) ธ.ก.ส. ได้จ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกรลูกค้าโดยตรง ประมาณ 42,705 ล้านบาท หรือร้อยละ 83.76 ของเงินกู้ให้แก่เกษตรกรผ่านสถาบันเกษตรกรประมาณ 8,281 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 16.24 ของเงินกู้ทั้งหมด

ผลการชำระหนี้สินคืบ ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2535 ปรากฏว่า เกษตรกรสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ ร้อยละ 71.45 กล่าวโดยสรุปแล้วนับตั้งแต่ปี 2509 ถึงปัจจุบันเกษตรกรผู้กู้ได้พยายามชำระหนี้ส่วนที่ค้างอยู่ในปีถัดไปจนหมดสิ้น ซึ่งถ้านับตั้งแต่ ธ.ก.ส. ได้ดำเนินงานเป็นระยะเวลา 26 ปี (2509-2535) ธ.ก.ส. ได้ตัดหนี้สินสูญไปเป็นจำนวนเงินเพียง 19.53 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของต้นเงินกู้คงเป็นหนี้ทั้งหมด

2. หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับธนาคารพาณิชย์ รายงานเศรษฐกิจธนาคารแห่งประเทศไทยเดือนเมษายน 2535 ระบุว่า ยอดเงินกู้คงเป็นหนี้สินเชื่อการเกษตรกรรม เมื่อสิ้นปีบัญชี 2534 (ธันวาคม 2534) ของธนาคารพาณิชย์คิดเป็นเงินรวม 98,826 ล้านบาท ทั้งนี้เป็นไปตามนโยบายการเงินด้านการเกษตรกรรมของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรมในแต่ละปีในอัตราร้อยละ 14 ของยอดเงินฝากธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบในปีที่ผ่านมา

3. หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับสถาบันการเงินเกษตรกรรม เมื่อสิ้นเดือนมีนาคม 2535 เกษตรกรสมาชิกมีหนี้สินอยู่กับสถาบันเกษตรกรเป็นจำนวน 5,073 ล้านบาท เป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรต่อสหกรณ์การเกษตร 4,870 ล้านบาท และหนี้ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต่อกลุ่มเกษตรกร 203 ล้านบาท

4. หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับหน่วยงานของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐบาลที่กล่าวถึงนี้มีได้เป็นสถาบันการเงินแต่ให้สินเชื่อแก่เกษตรกร จากรายงานการศึกษาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ.2534 พบว่า ยอดรวมที่เกษตรกรเป็นหนี้กับหน่วยงานของรัฐบาล 6 หน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและองค์การสะพานปลา ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยมีจำนวน

1,930.2 ล้านบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่มียอดเงินที่เกษตรกรเป็นหนี้อยู่ถึง 1,320 ล้านบาท

นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีเกษตรกรจำนวนหนึ่งที่เป็นหนี้จากการเข้าร่วมโครงการตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมอบหมายให้ ธ.ก.ส. ดำเนินการให้กู้ยืมแก่เกษตรกรในโครงการที่รัฐบาลมีความประสงค์จะแก้ไขปัญหาบางเรื่องบางคราวอย่างเร่งด่วน โครงการเหล่านี้ได้ดำเนินงานมานานแล้ว แต่ไม่ประสบผลดี จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ถึงแม้ว่า ธ.ก.ส. จะได้ติดตามทวงถามอย่างใกล้ชิดแล้วก็ตาม ปัจจุบัน ธ.ก.ส. ยังต้องดำเนินงานโครงการตามนโยบายของรัฐบาลในลักษณะนี้อยู่รวม 5 โครงการ ซึ่งเกษตรกรยังมีหนี้ค้างชำระต่อ ธ.ก.ส. อยู่ประมาณ 25 ล้านบาท

5. หนี้สินของเกษตรกรที่มาจากนอกสถาบันการเงินนั้นส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรมีหนี้กับเจ้าของโรงสี นายทุนให้กู้ยืมท้องถิ่น พ่อค้าคนกลาง ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน ซึ่งมักจะเข้าลักษณะกู้ยืมธรรมดา การจำนำ และการขายฝาก จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2531 พบว่า เกษตรกรในชนบทมีหนี้สินอยู่ประมาณ 8,234 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นหนี้ที่เกิดจากการจำนำ การจำนอง และขายฝากที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เป็นเงินรวมประมาณ 507 ล้านบาท

สาเหตุที่เกษตรกรมีหนี้สินค้างชำระ โดยได้ประมวลผลข้อมูลหนี้สินค้างชำระของเกษตรกรที่มีอยู่กับส่วนราชการ และ ธ.ก.ส. สามารถสรุปสาเหตุได้ดังนี้

1. ปัญหาเกิดจากส่วนราชการ เช่น การเร่งรีบดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ขาดงบประมาณสนับสนุนในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น ขาดการประสานงานที่ดี มีการให้สินเชื่อซ้ำซ้อนหรือพนักงานไม่สนใจในการให้สินเชื่อเกษตรกร
2. ปัญหาเกิดจากโครงการไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ เช่น สภาพพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร สินเชื่อที่จัดไว้ให้ไม่เพียงพอ ปัจจัยการผลิตที่จัดหามาให้ไม่เหมาะสม
3. ปัญหาจากสาเหตุสุคติวิสัย เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ หรือผลิตผลการเกษตรตกต่ำเกินกว่าความคาดหมาย
4. ปัญหาเกิดจากเหตุสุคติวิสัยจากตัวเกษตรกร เช่น ตาย วิกฤตชีวิต
5. ปัญหาเกิดจากความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเอง การอธิบายให้ความกระจ่างในสาระสำคัญของโครงการของเจ้าหน้าที่ให้แก่เกษตรกร เช่น เกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการคลาดเคลื่อน โดยคิดว่าวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ได้รับตามโครงการเป็นสิ่ง

รัฐบาลให้ฟรีไม่ต้องชำระคืน และก็มีเกษตรกรจำนวนมากที่ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ โดยจงใจบิดพลิ้ว

ปราณี เหล่าทะเกียรติ(2523) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์การกู้หนี้สินของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2518-2519 พบว่า ขนาดของฟาร์มมีการนำเงินไปใช้ในการผลิตของเกษตรกรที่กู้เงินจากสถาบันการเงินมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อการชำระหนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาได้แก่สินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ประสิทธิภาพของฟาร์ม ตามลำดับ

การกู้ยืมเงินสมาชิกบางคน ปริมาณเงินกู้มีไม่เพียงพอในการดำเนินกิจการฟาร์ม อันเนื่องด้วยหลักประกันเงินกู้ไม่เพียงพอ ทำให้ต้องกู้เงินจากแหล่งต่าง ๆ มากมาย ทำให้หนี้สินมากและยากแก่การชำระคืน

จากการศึกษาของสุนตรา นุชยาพิระศักดิ์(2525) พบว่า ครัวเรือนในชนบทมีหนี้สินกว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือนที่สำรวจ โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 10,255 บาท ในจำนวนนี้เป็นสินเชื่ออกสถาบันการเงินร้อยละ 58 และสินเชื่อของสถาบันการเงินร้อยละ 42

วิทยา จัยพันธ์ และอรุณวรรณ วงศ์มณีโรจน์(2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการอพยพแรงงานของเกษตรกรชนบท “ ได้พบว่าเกษตรกรประมาณร้อยละ 40 ยังมีการกู้เงินจากแหล่งอื่น และยังมีเกษตรกรถึงร้อยละ 18.6 ที่ยังต้องพึ่งพาเงินกู้จากพ่อค้า นายทุนในระดับท้องถิ่น ซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าสถาบันการเงินหลายเท่าตัว และเมื่อถึงกำหนดแล้วไม่สามารถชำระหนี้ได้ ดอกเบี้ยก็จะถูกทบทเป็นต้นเงิน เกษตรกรบางรายถึงกลายเป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว บางรายถูกนายทุนยึดที่ดินการเกษตรแทนการชำระหนี้ ทำให้ที่ดินเกษตรกรของครัวเรือนลดลง กลายเป็นเกษตรกรขนาดเล็ก (Small Scale Farmer)

กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2536) ได้สำรวจถึงการค้างชำระหนี้สินของเกษตรกรมีสาเหตุดังนี้

1. รายได้ทางการเกษตรไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครัวเรือน จากการศึกษารายได้สุทธิเงินสดเกษตรกร ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รายจ่ายส่วนเกิน ต้องอาศัยการทำงานนอกภาคการเกษตร แม้ว่ามีรายได้เสริมก็ตาม เงินทุนที่จะทำการผลิตในปีต่อไปจำเป็นต้องกู้ยืม
2. รอคายผลิตผลทางการเกษตร
3. การที่ผลิตผลได้รับความเสียหายหรือประสบภัยธรรมชาติ
4. การใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น เพื่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การศึกษา หรือกิจกรรมที่ไม่มีผลตอบแทนกลับคืน

เทียนชัย รัตนติลล(2533) ได้วิจัยถึงปัญหาการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.53 ไม่ได้นำเงินกู้ไป

ลงทุนโดยตรงในการสร้างผลผลิต ซึ่งการใช้เงินกู้ดังกล่าวไปใช้เกี่ยวกับซื้อที่ดินร้อยละ 19.28 ใช้ในการชำระหนี้สินเดิมร้อยละ 13.25 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับไปน้อยกว่าการลงทุนร้อยละ 10.00 และเมื่อเกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการประกอบการร้อยละ 96.25 ไม่ได้ชำระหนี้ แต่ได้นำเงินไปใช้ในการลงทุนต่อไป และนำเงินบางส่วนไปใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ การปฏิบัติตามโครงการที่เสนอร้อยละ 38.75 ของเกษตรกรที่มีปัญหาการใช้เงินทุนไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด ปัญหาภาวะหนี้สินของเกษตรกรร้อยละ 48.75 มีหนี้สินมาก่อน และร้อยละ 75.00 แสดงให้เห็นว่าการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ภายนอกหลายแห่งมีผลกระทบต่อภาระหนี้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2537) ได้ทำการวิเคราะห์สภาพการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรนั้น พบว่า มาจากหลายสาเหตุ ดังจะกล่าวพอสังเขป

1. เกษตรกรมีความจำเป็นฉุกเฉินในครัวเรือนจึงนำเงินที่จะนำไปชำระหนี้มาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร
2. ผลผลิตเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม โรคแมลง เป็นต้น ทำให้ได้ผลผลิตต่ำกว่าเป้าหมาย
3. ปัญหาด้านการตลาด ผลผลิตขายไม่ได้ราคา
4. ขาดการสนับสนุนด้านการผลิต เช่น การส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงโครงสร้างการผลิต ตามความเหมาะสมในพื้นที่
5. เกษตรกรมีภาวะหนี้สินหลายทาง ทั้งสถาบันการเงินในระบบ และนอกระบบ

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 ปรีชา แสรี(2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขนาดของฟาร์ม และรายได้ในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า หมายความว่าเกษตรกรที่นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ จะมีการชำระคืนไม่ดี และถ้าเกษตรกรมีฟาร์มขนาดใหญ่ มีรายได้ในฟาร์มสูงจะมีผลต่อการชำระคืนหนี้เงินกู้

3.2 นิกร มาตุพรหม(2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประเภทของการใช้เงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แหล่งเงินกู้อื่น ๆ มีความสัมพันธ์ต่อการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของลูกค้า ธ.ก.ส. อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่กู้เงินเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร มีแนวโน้มที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรลูกค้าที่กู้

เงินเพื่อใช้ในเงินกู้ประเภทอื่น ๆ และที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ส่วนเกษตรกรที่มีแหล่งเงินกู้จากแหล่งอื่น ๆ มีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรรายอื่นด้วยเช่นกัน

3.3 เสนาะ อุเทน (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ได้แก่ จำนวนบุคคลที่อุปการะ อาชีพ อายุงาน รายได้ รายจ่าย ระยะเวลาผ่อนชำระคงเหลือ ยอดหนี้คงเหลือ ภาระหนี้กับเจ้าหนี้อื่น ๆ การผ่อนชำระต่อเดือน ราคาประเมินหลักประกัน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ขนาดของครอบครัว และวงเงินกู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ที่มีการกู้เงินและมีภาระในการส่งชำระคืนเงินกู้กับสหกรณ์ จำนวน 12,397 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ใช้ในการศึกษาคำนวณจากประชากรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่มีการกู้เงินและมีภาระในการชำระคืนเงินกู้กับสหกรณ์ จำนวน 12,397 ราย โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกสหกรณ์ใช้สูตรของ Taro Yamane (อ้างในสุวิมล ตรีภานันท์ 2548: 174) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 หรือ ร้อยละ 5 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่าง 100 คน จะเกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 5 คน ตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อน

แทนค่าตามสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{12,397}{1 + 12,397(0.05)^2}$$

$$n = 387.52$$

นั่นคือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณ 388 ราย

ดังนั้นการศึกษานี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย

การสุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling) เมื่อได้จำนวนสมาชิกที่กู้เงินและมีภาระในการชำระคืนเงินกู้ จำนวน 12,397 คน จากสหกรณ์ จึงทำการเก็บข้อมูลโดยรื้อที่สหกรณ์ เมื่อพบว่าสมาชิกมาติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์ จึงสอบถามและขอความร่วมมือให้ช่วยตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้สร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสอบถาม ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์และสมมติฐานการศึกษาแล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา

2.1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบและนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุง พร้อมทั้งให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ของข้อคำถามให้เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาสาระ

2.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงใหม่ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปทดสอบ (Pre-test) กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่ลาว จำกัด จังหวัดเชียงราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เพื่อตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) $\alpha = 0.8252$ ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้

2.1.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กำหนดไว้

2.2 ลักษณะของแบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open – ended question) เพื่อสอบถามสมาชิกที่กู้เงินและมีภาระในการชำระคืนเงินกู้ให้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมือง
เขียงราย จำกัด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด จังหวัดเขียงราย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้
ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) รวบรวมได้จากการสอบถามสมาชิกสหกรณ์ที่กู้เงิน
และมีภาระในการชำระคืนเงินกู้ จำนวน 400 ราย โดยการนำแบบสอบถามไปสอบถามสมาชิก
ที่มาทำธุรกิจกับสหกรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว นำมาตรวจ
ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยทุกฉบับ และลงรหัสข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลข
เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
เพื่อการวิจัยทางสังคม (Statistical Package for the Social Sciences / SPSS PC⁺) แล้วใช้เครื่องมือ
ทางสถิติมาวิเคราะห์ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับ
ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ และข้อมูล
เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิก ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum)

1.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise Method) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6$$

เมื่อ	Y =	ความสามารถของสมาชิกที่จะชำระคืนเงินกู้
	b_0 =	ค่าคงที่
	$b_1 \dots b_6$ =	ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรกับตัวแปรตาม เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นที่มีอยู่ในสมการที่คงที่แล้ว
	x_1 =	อายุ
	x_2 =	จำนวนอาชีพ
	x_3 =	ประสบการณ์การใช้เงินกู้
	x_4 =	จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้
	x_5 =	ระยะเวลาที่เป็นหนี้
	x_6 =	รายได้ของสมาชิกสหกรณ์

เกณฑ์วัดระดับสหสัมพันธ์ (บุปผา , ม.ป.ป.: 148) โดยแบ่งเกณฑ์วัดระดับความสัมพันธ์ มีดังนี้

ค่าของ R_{xy}	แสดงว่า
+0.70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางบวกและสูงมาก
+0.50 ถึง 0.69	ความสัมพันธ์ในทางบวกและมากพอสมควร
+0.30 ถึง 0.49	ความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลาง
+0.10 ถึง 0.29	ความสัมพันธ์ในทางบวกและต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย
-0.01 ถึง -0.09	ความสัมพันธ์ในทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์
-0.10 ถึง -0.29	ความสัมพันธ์ในทางลบและต่ำ
-0.30 ถึง -0.49	ความสัมพันธ์ในทางลบและปานกลาง
-0.50 ถึง -0.69	ความสัมพันธ์ในทางลบและมากพอสมควร
-0.70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางลบและสูงมาก

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้ศึกษาได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบด้วยข้อความ โดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (การทดสอบสมมติฐาน)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้สหกรณ์

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.1 เพศของสมาชิกสหกรณ์

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	210	52.5
หญิง	190	47.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52.5 และร้อยละ 47.5 เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 4.2 อายุของสมาชิกสหกรณ์

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	112	28.0
41 – 50	160	40.0
51 – 60	100	25.0
มากกว่า 60	28	7.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ร้อยละ 28.0 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 25.0 และมีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 7.0 โดยมีอายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 70 ปี และมีอายุเฉลี่ย 45.40 ปี

ตารางที่ 4.3 สถานภาพของสมาชิกสหกรณ์

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	20	5.0
สมรส	380	95.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.0 สมรสแล้ว และร้อยละ 5.0 เป็นโสด

ตารางที่ 4.4 ระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์

ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 4	160	40.0
ประถมศึกษาปีที่ 6	100	25.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	88	22.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	48	12.0
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.0 มีการศึกษาระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 25.0 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 22.0 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 12.0 และมีการศึกษาสูงกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 1.0

ตารางที่ 4.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์

สมาชิกในครัวเรือน(คน)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 - 2	22	5.5
3 - 4	200	50.0
มากกว่า 4	178	44.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.0 มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ร้อยละ 44.5 และมีสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน ร้อยละ 5.5 โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 8 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.56 คน

ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 5	38	9.5
6 -10	177	29.5
11 – 15	213	53.0
มากกว่า 15	32	8.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.25 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกระหว่าง 11 – 15 ปี รองลงมามีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 6 – 10 ปี ร้อยละ 29.25 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ระหว่าง 1 – 5 ปี ร้อยละ 9.5 และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์มากกว่า 15 ปี ร้อยละ 8.0 โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่ำสุด 5 ปี และสูงสุด 18 ปี และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 14 ปี

ตารางที่ 4.7 จำนวนการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์

จำนวนการประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	282	70.5
มากกว่า 1	118	29.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.5 ประกอบอาชีพเดียว คือ อาชีพเกษตรกรกรรม และประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ ร้อยละ 29.5 (ค้าขาย,รับจ้าง)

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระเงินกู้ของสมาชิก

1.2.1 ประเภทเงินกู้

ตารางที่ 4.8 ประเภทเงินกู้ที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้

ประเภทเงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เงินกู้ระยะสั้น	184	46.0
เงินกู้ระยะปานกลาง	78	19.5
เงินกู้ระยะยาว	38	9.5
เงินกู้มากกว่า 1 ประเภท	100	25.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ประเภทเงินกู้ระยะสั้น ร้อยละ 46.0 รองลงมาเป็นลูกหนี้เงินกู้มากกว่า 1 ประเภท ร้อยละ 25.0 ลูกหนี้เงินกู้ประเภทระยะปานกลางร้อยละ 19.5 ลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว ร้อยละ 9.5

1.2.2 ความสามารถของสมาชิกสหกรณ์ในการชำระหนี้ตามกำหนดของสหกรณ์

ตารางที่ 4.9 ความสามารถของสมาชิกในการชำระหนี้ตามที่สหกรณ์กำหนด

ความสามารถในการชำระหนี้ตามกำหนด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชำระไม่ได้เลย	2	0.5
ชำระได้บางส่วน	190	47.5
ชำระได้ทั้งหมด	208	52.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ทั้งหมด ตามที่สหกรณ์กำหนดไว้ร้อยละ 52.0 รองลงมาชำระหนี้เงินกู้ตามที่สหกรณ์กำหนดได้บางส่วน ร้อยละ 47.5 และชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้เลยร้อยละ 0.5

2.3 แหล่งเงินที่สมาชิกลำมาชำระหนี้สหกรณ์

ตารางที่ 4.10 แหล่งเงินที่สมาชิกลำมาชำระหนี้สหกรณ์

แหล่งเงินที่สมาชิกลำมาชำระหนี้สหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาคการเกษตร	172	43.0
นอกภาคการเกษตร	20	5.0
ทั้งในและนอกภาคการเกษตร	208	52.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่นำเงินมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ จากแหล่งการเงินทั้งในและนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 52.0 รองลงมานำเงินจากภาคการเกษตรมาชำระหนี้ ร้อยละ 43.0 และนำเงินมาจากนอกภาคการเกษตรมาชำระหนี้ ร้อยละ 5.0

2.4 สมาชิกมีประสบการณ์การใช้เงินกู้ของสถาบันการเงิน บริษัทเงินทุน หรือธนาคาร

ตารางที่ 4.11 ประสบการณ์การใช้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์

ประสบการณ์การใช้เงินกู้ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีประสบการณ์	12	3.0
1 – 2	280	70.0
3 – 4	44	11.0
มากกว่า 4	64	16.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.0 มีประสบการณ์การใช้สินเชื่ 1-2 ปี รองลงมา มีประสบการณ์การใช้สินเชื่อกว่า 4 ปี ร้อยละ 16.0 มีประสบการณ์การใช้สินเชื่ 3-4 ปี ร้อยละ 11.0 และไม่มีประสบการณ์การใช้สินเชื่ ร้อยละ 3.0 โดยมีประสบการณ์การใช้สินเชื่ต่ำสุด 1 ปี ประสบการณ์สูงสุด 21 ปี และประสบการณ์การใช้สินเชื่เฉลี่ย 2.50 ปี

2.5 จำนวนสถาบันการเงินที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้

ตารางที่ 4.12 สถาบันการเงินที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้

สถาบันการเงินที่เป็นหนี้ (แห่ง)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	322	80.5
2	64	16.0
มากกว่า 2	14	3.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.5 มีจำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ 1 แห่ง รองลงมา มีสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ 2 แห่ง ร้อยละ 16.0 และมีสถาบันการเงินที่เป็นหนี้มากกว่า 2 แห่ง ร้อยละ 3.5 โดยมีสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ต่ำสุด 1 แห่ง สูงสุด 5 แห่ง และมีสถาบันการเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 1.50 แห่ง

2.6 ระยะเวลาที่สมาชิกเป็นหนี้สหกรณ์

ตารางที่ 4.13 ระยะเวลาที่สมาชิกเป็นหนี้สหกรณ์

ระยะเวลาการเป็นหนี้สหกรณ์(ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 2	48	12.0
3 – 4	110	27.5
5 – 6	192	48.0
7 – 8	14	3.5
9 – 10	32	8.0
มากกว่า 10	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.0 มีระยะเวลาการเป็นหนี้ 5 – 6 ปี รองลงมามีระยะเวลาการเป็นหนี้สหกรณ์ 3 - 4 ปี ร้อยละ 27.5 ระยะเวลาการเป็นหนี้สหกรณ์ 1 - 2 ปี ร้อยละ 12.0 ระยะเวลาการเป็นหนี้ 9 – 10 ปี ร้อยละ 8.0 ระยะเวลาการเป็นหนี้ 7 – 8 ปี ร้อยละ 3.5 และมีระยะเวลาการเป็นหนี้สหกรณ์มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 1.0 โดยมีระยะเวลาการเป็นหนี้สหกรณ์ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 25 ปี ระยะเวลาการเป็นหนี้สหกรณ์โดยเฉลี่ย 5.10 ปี

2.7 การถูกฟ้องดำเนินคดีทั้งทางแพ่ง หรืออาญา

ตารางที่ 4.14 การถูกฟ้องดำเนินคดีของสมาชิกสหกรณ์

การถูกฟ้องดำเนินคดี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	382	95.5
เคย	18	4.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.5 ไม่เคยถูกดำเนินคดี และร้อยละ 4.5 เคยถูกดำเนินคดี

2.8 การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์และตรงตามเงื่อนไขของการขอกู้เงิน

ตารางที่ 4.15 การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์และตรงตามเงื่อนไขการขอกู้เงินของสมาชิก

การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์	38	9.5
ตรงตามวัตถุประสงค์	362	90.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.5 ใช้เงินตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้เงิน และร้อยละ 9.5 ใช้เงินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน

2.9 จำนวนเงินที่เป็นหนี้ในระบบของสมาชิก

ตารางที่ 4.16 จำนวนเงินที่เป็นหนี้ในระบบของสมาชิกสหกรณ์

จำนวนเงินที่เป็นหนี้ในระบบ (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีหนี้ในระบบ	284	71.0
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	34	8.5
10,001 – 20,000	28	7.0
20,001 – 40,000	30	7.5
มากกว่า 40,000	24	6.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.16 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.0 ไม่มีหนี้ในระบบ รองลงมามีหนี้ระบบน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 8.5 มีหนี้ระบบระหว่าง 20,000 – 40,000 บาท ร้อยละ 7.5 มีหนี้ระบบระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 7.0 และมีหนี้ระบบมากกว่า 40,000 บาท ร้อยละ 6.0 โดยมีหนี้ระบบต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 400,000 บาท หนี้ระบบเฉลี่ย 15,320 บาท

2.10 จำนวนเงินที่เป็นหนี้สหกรณ์

ตารางที่ 4.17 จำนวนเงินที่เป็นหนี้สหกรณ์

หนี้สหกรณ์ (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	42	10.5
10,001 – 20,000	54	13.5
20,001 – 40,000	126	31.5
40,001 – 60,000	78	19.5
มากกว่า 60,000	100	25.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.17 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.5 มีหนี้กับสหกรณ์ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท รองลงมา มีหนี้มากกว่า 60,000 บาท ร้อยละ 25.0 มีหนี้ระหว่าง 40,001 – 60,000 บาท ร้อยละ 19.5 มีหนี้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 13.5 และมีหนี้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 10.5 โดยมีหนี้สหกรณ์ต่ำสุด 3,000 บาท สูงสุด 300,000 บาท มีหนี้กับสหกรณ์เฉลี่ย 48,984 บาท

2.11 รายได้ต่อเดือนของสมาชิก

ตารางที่ 4.18 รายได้ต่อเดือนของสมาชิกสหกรณ์

รายได้ (บาท/เดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000	134	33.5
2,001 – 4,000	116	29.0
มากกว่า 4,000	150	37.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.18 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 33.5 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาท/เดือน รองลงมามีรายได้มากกว่า 4,000 บาท/เดือน ร้อยละ 37.5 และมีรายได้ระหว่าง 2,001 – 4,000 บาท/เดือน ร้อยละ 29.0 โดยมีรายได้ต่ำสุด 1,000 บาท/เดือน รายได้สูงสุด 20,000 บาท/เดือน และมีรายได้เฉลี่ย 4,865 บาท/เดือน

2.12 จำนวนเงินที่สามารถชำระคืนเงินกู้สหกรณ์ต่อเดือน

ตารางที่ 4.19 จำนวนเงินที่สามารถชำระคืนเงินกู้สหกรณ์ต่อเดือนของสมาชิก

จำนวนเงินที่สามารถชำระคืนเงินกู้ (บาท/เดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000	41	20.5
1,001 - 2,000	200	50.0
2,001 - 3,000	26	6.5
3,001 - 4,000	64	16.0
มากกว่า 4,000	28	7.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.19 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.0 มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ระหว่าง 1,001 – 2,000 บาท/เดือน รองลงมา มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 20.5 มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ระหว่าง 3,001 – 4,000 บาท/เดือน ร้อยละ 16.0 ระหว่าง 2,001 – 3,000 บาท/เดือน ร้อยละ 6.5 และมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้มากกว่า 4,000 บาท/เดือน ร้อยละ 7.0 โดยมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ต่ำสุด 500 บาท/เดือน สูงสุด 10,000 บาท/เดือน และมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เฉลี่ย 2,095 บาท/เดือน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (การทดสอบสมมติฐาน)

ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ จำนวนการประกอบอาชีพ ประสบการณ์การใช้เงินกู้ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ ระยะเวลาการเป็นหนี้ และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ ที่มีผลเกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ โดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences SPSS/for Window) เป็นสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Analysis)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ อายุ จำนวนการประกอบอาชีพ ประสบการณ์การใช้เงินกู้ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ ระยะเวลาการเป็นหนี้ และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ กับตัวแปรตามคือ ความสามารถของสมาชิกสหกรณ์ที่จะชำระคืนเงินกู้มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด โดยไม่สนใจที่จะควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรอื่น ปรากฏผลดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับความสามารถของสมาชิกที่จะชำระคืนเงินกู้

	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆
Y	1.000	.141**	-.149	-.177	-.145*	-.108	.140*
X1		1	.810	.631	.691	.850	.793
X2			1	.688	.715*	.645*	.864
X3				1	.723	.551*	.765*
X4					1	.708*	.329*
X5						1	.771
X6							1

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ เมื่อ Y = ความสามารถของสมาชิกสหกรณ์ที่จะชำระคืนเงินกู้

b₀ = ค่าคงที่

b₁...b₆ = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

x₁ = อายุ

x₂ = จำนวนอาชีพ

x₃ = ประสบการณ์การใช้เงินกู้

x₄ = จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้

x₅ = ระยะเวลาที่เป็นหนี้

x₆ = รายได้ของสมาชิกสหกรณ์

จากตารางที่ 4.20 พบว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัว คือ x₁ (อายุ) x₄ (จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้) และ x₆ (รายได้ของสมาชิกสหกรณ์) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ .141, -.145 และ .140 ตามลำดับ ซึ่ง อายุ และรายได้ของสมาชิกมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ แต่ จำนวนสถาบันการเงินที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้มีความสัมพันธ์แบบผกผันกับความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน โดยสรุปของความสามารถของสมาชิก
สหกรณ์ที่จะชำระคืนเงินกู้

ตัวแปร	B	Beta	t	p-value
อายุ	0.078	0.480	2.599*	0.047
จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้	-0.579	0.240	3.474*	0.017
รายได้ของสมาชิก	0.075	0.129	2.472*	0.040
ค่าคงที่	0.124			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

R = 0.72

R square = 0.58

Adjusted R square = 0.55

Std.Error of the Estimate = 0.171

F = 12.066*

p-value = 0.043

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ อายุ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก สามารถอธิบายได้ว่า อายุ และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า ถ้าสมาชิกสหกรณ์มีอายุหรือรายได้เพิ่มขึ้น สมาชิกจะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เพิ่มขึ้น ส่วนจำนวนสถาบันการเงินที่สมาชิกเป็นหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าถ้าสมาชิกสหกรณ์มีจำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้เพิ่มขึ้น จะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ลดลง (ตารางที่ 4.21)

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ความสามารถของสมาชิกในการชำระหนี้เงินกู้ให้กับสหกรณ์ ไว้ดังนี้

$$\text{จากสมการ } Y = b_0 + b_1 x_1 + b_2 x_2 + b_3 x_3 + b_4 x_4 + b_5 x_5 + b_6 x_6$$

เมื่อ Y = ความสามารถของสมาชิกที่จะชำระคืนเงินกู้

b_0 = ค่าคงที่

$b_1, \dots, b_6$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปร

กับตัวแปรตาม เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นที่มีอยู่ในสมการที่คงที่แล้ว

- x_1 = อายุ
 x_2 = จำนวนอาชีพ
 x_3 = ประสบการณ์การใช้เงินกู้
 x_4 = จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้
 x_5 = ระยะเวลาที่เป็นหนี้
 x_6 = รายได้ของสมาชิกสหกรณ์

ซึ่งเขียนเป็นสมการถดถอย ได้ดังนี้

$$Y = b_0 + b_1 x_1 + b_4 x_4 + b_6 x_6$$

ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ = $0.124 + 0.078$ (อายุ) $- 0.579$ (จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้)
 $+ 0.075$ (รายได้ของสมาชิก)

$$R = 0.72 \quad R^2 = 0.58 \quad R^2_{adj} = 0.55 \quad SEE = 0.171 \quad F = 12.066^*$$

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ ปรากฏว่า อายุ , จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้, รายได้ของสมาชิก มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของการส่งชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุมากจะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้มาก จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ที่มีเพียง 1 สถาบัน จะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกที่มีจำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้มากกว่า 1 สถาบัน และสมาชิกที่มีรายได้มากจะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกที่มากขึ้นด้วย ส่วนปัจจัยอื่น ๆ คือ จำนวนการประกอบอาชีพ ประสบการณ์การใช้เงินกู้ และ ระยะเวลาที่เป็นหนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมื่อเขียนราย จำกัด

3.1 ปัญหาการดำเนินงานกิจการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์เกี่ยวกับความสามารถในการชำระคินเงินกู้

ตารางที่ 4.22 ปัญหาการดำเนินงานกิจการเกษตรของสมาชิกที่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระคินเงินกู้สหกรณ์

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
ไม่มีปัญหา	160	40.0	
ภัยแล้ง	78	19.5	2
ราคาผลผลิตตกต่ำ	84	21.0	1
ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	38	9.5	3
ผลผลิตไม่มีคุณภาพ	14	3.5	4
ปัจจัยการผลิตสูง	8	2.0	6
โรคและแมลงระบาด	8	2.0	6
ขาดทุน	10	2.5	5
รวม	400	100.0	

จากตารางที่ 4.22 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ มีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำร้อยละ 21.0 รองลงมาเป็นปัญหาภัยแล้ง ร้อยละ 19.5 ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตการเกษตร ร้อยละ 9.5 และมีปัญหาเรื่องผลผลิตไม่มีคุณภาพ ร้อยละ 3.5

3.2 การมาค้ากับ ดูแลสมาชิกของเจ้าหน้าที่สินเชื่อสหกรณ์

ตารางที่ 4.23 การมาค้ากับ ดูแล สมาชิกของเจ้าหน้าที่สินเชื่อสหกรณ์

การมาค้ากับ ดูแล (ครั้ง/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มา	128	32.0
1 - 2	172	43.0
มากกว่า 2	100	25.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.23 พบว่า การมาค้ากับ ดูแล สมาชิกของเจ้าหน้าที่สินเชื่อสหกรณ์ส่วนใหญ่ มาพบปะค้ากับ ดูแลสมาชิก 1 - 2 ครั้ง/ปี ร้อยละ 43.0 มาพบปะ ค้ากับ ดูแล สมาชิกมากกว่า 2 ครั้ง/ปี ร้อยละ 25.0 และ ไม่มาค้ากับ ดูแลเลย ร้อยละ 32.0

3.3 การให้คำแนะนำการใช้เงินกู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์ของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ

ตารางที่ 4.24 การให้คำแนะนำการใช้เงินกู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกของเจ้าหน้าที่สินเชื่อสหกรณ์

การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่มีประโยชน์	4	1.0
เป็นประโยชน์น้อย	14	3.5
เป็นประโยชน์ปานกลาง	244	61.0
เป็นประโยชน์มาก	138	34.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.24 การให้คำแนะนำของพนักงานสินเชื่อส่วนใหญ่สมาชิกเห็นว่า มีประโยชน์ปานกลางร้อยละ 61.0 รองลงมาเห็นว่าคำแนะนำมีประโยชน์มาก ร้อยละ 34.5 สมาชิกเห็นว่าคำแนะนำมีประโยชน์น้อย ร้อยละ 3.5 และเห็นว่าคำแนะนำไม่มีประโยชน์เพียงร้อยละ 1.0

3.4 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย

จำกัด

ตารางที่ 4.25 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ชอบ	4	1.0
ชอบระดับน้อย	12	3.0
ชอบระดับปานกลาง	244	61.0
ชอบระดับมาก	140	35.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.25 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ชอบการดำเนินงานของสหกรณ์ระดับปานกลาง ร้อยละ 61.0 รองลงมาชอบการดำเนินงานของสหกรณ์ระดับมาก ร้อยละ 35.0 ชอบการดำเนินงานของสหกรณ์ระดับน้อย ร้อยละ 3.0 และไม่ชอบการดำเนินงานของสหกรณ์ ร้อยละ 1.0

3.5 ความคิดเห็นของสมาชิกในการปรับปรุงสายงานที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของสหกรณ์

ตารางที่ 4.26 ความคิดเห็นของสมาชิกในการปรับปรุงสายงานที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของสหกรณ์

สายงานที่ต้องการให้สหกรณ์ปรับปรุง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	10	2.5
สินเชื่อ	324	81.0
ธุรการ	56	14.0
ฝ่ายประชาสัมพันธ์	6	1.5
ทุกสายงาน	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.26 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ต้องการให้สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ปรับปรุงสายงานสินเชื่อ ร้อยละ 81.0 รองลงมาให้ปรับปรุงสายงานด้านธุรการ ร้อยละ 14.0 ต้องการปรับปรุงฝ่ายประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 1.5 และปรับปรุงทุกสายงาน ร้อยละ 1.0

3.6 ความคิดเห็น/ความต้องการและข้อเสนอแนะของสมาชิกที่จะให้สหกรณ์ช่วยเหลือ

ความคิดเห็น/ความต้องการและข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์ จากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด มีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกคำถาม และตอบแบบสอบถามมาทั้งหมด 12 ด้าน

ตารางที่ 4.27 ความคิดเห็น/ความต้องการและข้อเสนอแนะของสมาชิก

ความคิดเห็น/ความต้องการของสมาชิก	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้	208	52.0
ช่วยเหลือด้านเงินทุน	90	22.5
จัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร	84	21.0
จัดหาตลาดหรือตั้งตลาดกลางการเกษตร	56	14.0
ให้สหกรณ์ส่งเสริมอาชีพ	40	10.0
ช่วยเหลือสมาชิกที่กู้เงินแต่การประกอบการขาดทุน	38	9.5
ช่วยประเมินราคาพืชผลให้ได้ราคายุติธรรม	20	5.0
ปรับปรุงการให้บริการและการเข้าถึงสมาชิกสหกรณ์	14	3.5
สหกรณ์จัดให้มีการประชุมกลุ่มสมาชิกบ่อยขึ้น	10	2.5
ให้ตัวแทนหรือประธานกลุ่มพบปะสมาชิกในกลุ่มให้มากขึ้น	8	2.0
มีการลดภาระหนี้ให้กับสมาชิก	6	1.5
พยุगरาคาสินค้าเกษตรไม่ให้ตกต่ำ	2	0.5

จากตารางที่ 4.27 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 52.0 ต้องการให้สหกรณ์ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ รองลงมา ร้อยละ 22.5 ต้องการให้ช่วยเหลือด้านเงินทุนเพื่อสมาชิกจะได้มีทุนหมุนเวียน ร้อยละ 21.0 ต้องการให้สหกรณ์จัดฝึกอบรมดูงานด้านการเกษตร ร้อยละ 14.0 ต้องการให้สหกรณ์จัดหาตลาดหรือตั้งตลาดกลางการเกษตร ร้อยละ 10.0 ต้องการให้สหกรณ์ส่งเสริมอาชีพ ร้อยละ 9.5 ต้องการให้ช่วยเหลือสมาชิกที่กู้เงินแต่การประกอบการขาดทุน ร้อยละ 5.0 ต้องการให้สหกรณ์ช่วยประเมินราคาพืชผลให้ได้ราคายุติธรรม ร้อยละ 3.5 ต้องการให้สหกรณ์ปรับปรุงการให้บริการ ร้อยละ 2.5 ต้องการให้สหกรณ์มีการประชุมกลุ่มเพื่อให้ความรู้สมาชิกบ่อยครั้งขึ้น ร้อยละ 2.0 ต้องการให้ประธานกลุ่มพบปะสมาชิกในกลุ่มให้มากขึ้น ร้อยละ 1.5 ต้องการให้

สหกรณ์ลดภาระหนี้ให้กับสมาชิก และ ร้อยละ 0.5 ต้องการให้สหกรณ์พยุงราคาพืชผลการเกษตร
ไม่ให้ตกต่ำ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด (3) เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ตามที่สหกรณ์กำหนด แหล่งเงินที่สมาชิคนำมาชำระหนี้ได้ทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร สมาชิกที่มีหนี้กับสหกรณ์เพียงแห่งเดียวจะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ให้กับสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีจำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้หลายแห่งในเวลาเดียวกัน และสมาชิกที่มีรายได้มากจะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ให้กับสหกรณ์ได้มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้น้อย โดย สมาชิกสหกรณ์มีรายได้เฉลี่ย 5,126.50 บาท/เดือน และมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ให้กับสหกรณ์เฉลี่ย 2,195.25 บาท/เดือน

1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ คือ อายุ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ และรายได้ของสมาชิก ส่วนประสบการณ์การใช้เงินกู้ จำนวนการประกอบอาชีพ และระยะเวลาการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ไม่เกี่ยวข้องกับความความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

1.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด จากการศึกษา พบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างได้มีการเสนอปัญหา อุปสรรค ความ

ต้องการและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ตามความคิดเห็นของสมาชิก ได้แก่ปัญหา ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาฝนแล้งไม่มีน้ำในการทำการเกษตร ผลผลิตที่ผลิตได้ไม่มีตลาดรองรับ ปัญหาผลผลิตไม่มีคุณภาพ ปัจจัยการผลิตราคาสูง และปัญหาโรคและแมลงระบาด

ข้อเสนอแนะ ตามความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ได้แก่ สหกรณ์ควรจัดหาตลาดสินค้าเกษตรหรือตั้งตลาดกลางการเกษตร ควรลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อลดต้นทุนการผลิต ช่วยเหลือด้านเงินทุนเพื่อจะได้มีทุนหมุนเวียน ควรจัดหาปัจจัยการผลิตมาจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูกกว่าท้องตลาด และการจัดฝึกอบรมการประกอบอาชีพด้านการเกษตรให้กับสมาชิก

2. อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 อายุของสมาชิกสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งอธิบายได้ว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุมากขึ้นจะมีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า เนื่องจากว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุมากกว่ามีความรับผิดชอบในการส่งชำระหนี้คืนสหกรณ์ และมีอาชีพที่มั่นคงกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุน้อย ซึ่งขัดแย้งกับ เสนาะ อุเทน (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การชำระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อ การชำระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ได้แก่ จำนวนบุคคลที่อุปการะ อาชีพ आयงาน รายได้ รายจ่าย ระยะเวลาผ่อนชำระค่างเหลื่อ ยอดหนี้ค่างเหลื่อ ภาระหนี้กับเจ้าหนี้อื่น ๆ การผ่อนชำระรายเดือน ราคาประเมินหลักประกัน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลกระทบต่อ การชำระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ขนาดของครอบครัว และวงเงินกู้

2.2 จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งอธิบายได้ว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีจำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ จำนวน 1 แห่ง จะมีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกที่มีจำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้มากกว่า 1 แห่ง เนื่องจากว่าสมาชิกที่มีจำนวนสถาบัน

การเงินที่เป็นหนี้ก็ยังมีหนี้เงินกู้ยืมจึงสามารถชำระคืนหนี้เงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีจำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้มาก ซึ่งขัดแย้งกับ นิกร มาตุพรหม (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรปลูกข้าวนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประเภทของการใช้เงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แหล่งเงินกู้อื่น ๆ มีความสัมพันธ์ต่อการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของลูกค้า ธ.ก.ส. อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่กู้เงินเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร มีแนวโน้มที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรปลูกข้าวที่กู้เงินเพื่อใช้ในเงินกู้ประเภทอื่น ๆ และที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การเกษตร ส่วนเกษตรกรที่มีแหล่งเงินกู้จากแหล่งอื่น ๆ มีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรรายอื่นด้วยเช่นกัน

2.3 รายได้ของสมาชิก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งอธิบายได้ว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้มากจะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา แฮริ(2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ธ.ก.ส. ในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขนาดของฟาร์ม และรายได้ในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว หมายความว่าเกษตรกรที่นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ จะมีการชำระคืน ไม่ได้ และถ้าเกษตรกรมีฟาร์มขนาดใหญ่ มีรายได้ในฟาร์มสูงจะมีผลต่อการชำระคืนหนี้เงินกู้

3. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1.1 ผู้ศึกษา ควรนำผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์เป็นแนวทางในการเตรียมตัวที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องสินเชื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในฐานะผู้กู้และผู้ให้กู้

3.1.2 สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ควรนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ปรับปรุงคุณภาพสินเชื่อ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก

3.1.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย ควรนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางให้กับหน่วยส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ แนะนำส่งเสริมสหกรณ์ที่อยู่ในการแนะนำส่งเสริมให้ทราบ เพื่อที่จะให้สหกรณ์ได้มีการบริหารงานสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสหกรณ์

3.1.4 กรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรจะนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการวางแผน และกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสหกรณ์ หรือ โครงการที่เกี่ยวกับการงานสินเชื่อของสหกรณ์ให้เหมาะสมต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เพื่อให้การดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร โดยควรมีการทำการศึกษานอวงกว้าง ดังนี้

3.2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์อื่น ๆ พร้อมทั้งควรศึกษาปัจจัยต่าง ๆ เพิ่มเติม เพราะผู้ศึกษาได้ศึกษาปัจจัยบางประการเท่านั้น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงความสามารถในการชำระคืนหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้สินเชื่อของสหกรณ์ต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาถึงการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการให้สินเชื่อแก่สมาชิกสหกรณ์ที่เหมาะสม เป็นการป้องกันและลดปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์อีกทางหนึ่ง

3.2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคในการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ จากคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้ทราบถึงข้อจำกัดและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ **หลักการเรียกเก็บหนี้** (2549:23-24)
จิรเกียรติ อภิภูณ โยภาส (2537) **ชนกิจเกษตร** กรุงเทพฯ : วี บี บุคเซนเตอร์ (เค ยู)
ชนินทร์ พิทยาวิวิช (2549) **ธนาคารพาณิชย์ให้มาตรการอะไร ในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ**
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แพร่พิทยา
ดารณี พุทธวิบูลย์ (2543) **การจัดการสินเชื่อ**. กรุงเทพมหานคร รุ่งศิลป์การพิมพ์
ดำรง ปั้นประนต และสะอาด แก้วเกษ (2549) **ระบบการสหกรณ์ในประเทศไทย** กรมส่งเสริม
สหกรณ์ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
เทพ รุ่งธนาภิรมย์ (2524) **หลักการและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเครดิต** กรุงเทพฯ : หอรัตนชัยการพิมพ์
เทียนชัย รัตนดิลก (2533) “ปัญหาการชำระคืนสินเชื่อเกษตรของเกษตรกรอำเภอกำแพงแสน”.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นิกร มาตุพรหม (2542) “ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”. การ
ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2549) **สินเชื่อในธุรกิจการเกษตร** เอกสารการสอนชุดวิชาการเงินธุรกิจ
การเกษตร หน้าที่ 13 หน้า 4-43 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ปราณี เหล่าทะเกียรติ (2523) “วิเคราะห์การก่อหนี้สินของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2518-
2519”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ปรีชา แฮรี่ (2539) “ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแม่ทะ
จังหวัดลำปาง “ การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประสพศรี ภูริยะพันธ์ (2544) “การบริหารสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงราย”การ
ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พิชิต ธาณี (2530) **สินเชื่อการเกษตร** เชียงใหม่ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- พสุ สัตถาภรณ์ (2533) การบริหารงานสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์
- เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, ธนาคาร.(2537) **ลักษณะสินเชื่อที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพของเกษตรกรในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน** กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการ สำนักวิชาการและแผน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- พิชญ์ นิตย์เสมอ (2538) “บทบาท ธ.ก.ส. กับปัญหาหนี้สินเกษตรกร” วารสาร ธ.ก.ส. ปีที่ 16 (ต.ค. 38 – ธ.ค. 38) : หน้า 40 -42.
- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 (2542,12 เมษายน) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 116 ตอนที่ 30 หน้า 2 เพียรใจ โพธิ์ถาวร (2550) **การบริหารสินเชื่อ** ค้นคืนวันที่ 12 มีนาคม จาก <http://www.dpu.ac.th/business/tutorial>
- มยุรี วงษาเลิศ (2547) “การพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรในเขตตรวจราชการที่ 7” เอกสารเสนอประกอบการขอประเมินให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน (เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ชช.) กรมส่งเสริมสหกรณ์
- วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, กอง (2536) รายงานการวิจัยหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ปีการเพาะปลูก 25342/2535
- วิทยา จัยพันธ์และอรุณวรรณ วงศ์มณีโรจน์ (2536) “รายงานการวิจัยกระบวนการอพยพแรงงานของเกษตรกรชนบท” กรุงเทพมหานคร : ธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- สุนตรา บุญยาพิระศักดิ์ (2525) “วิเคราะห์ความสามารถการใช้เงินกู้ของครัวเรือนชนบทในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เสาวคนธ์ อุฎฐานชีวิน (2536) “พฤติกรรมของลูกค้าสินเชื่อที่มีต่อธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สามารถ นิตย์เสมอ (2536) “ธ.ก.ส. การปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นธนาคารเพื่อพัฒนาชนบท” วารสาร ธ.ก.ส. 15(3) :34
- สถาพร ดวงวิไล (2544) **การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สะอาด แก้วเกษ (2546) การบริหารสหกรณ์ยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 สุวิมล ศิริกานันท์ (2548) ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บริษัทไทยวัฒนาพานิช

สุนี ศักรนนท์ (2549) การบริหารเครดิต กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เสนาะ อุเทน (2547) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้หนี้เงินกู้สินเชื่อที่อยู่อาศัยของ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาค้นคว้า

อิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย (2550) จังหวัดเชียงราย (เอกสาร โรเนียว)

รายงานกิจการประจำปี

อัมมาร์ สยามวาลา (2534) **สินเชื่อในชนบทไทย** กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ

ภาคผนวก

ภาคผนวก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเลขที่.....

แบบสอบถาม
การค้นคว้าอิสระ

**เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมือง
เขียงราย จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเขียงราย**

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นการหาข้อมูลเพื่อการค้นคว้าอิสระของ นายวิสุทธิ จตุรลาวัลย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์) สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เท่านั้น คำตอบของท่านจะไม่มีข้อมูลใดผิดหรือถูก และจะไม่กระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ขอให้ตอบแบบสอบถามตามความคิดของท่านอย่างเป็นอิสระและเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามนี้มี 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเขียงราย จำกัด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

1. อายุของสมาชิกสหกรณ์.....ปี

2. สถานภาพ

( ) โสด ( ) สมรส

( ) อยู่ร้าง/แยกกันอยู่

3. ระดับการศึกษา
  - ( ) ประถมศึกษาปีที่ 4   ( ) ประถมศึกษาปีที่ 6   ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น
  - ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย   ( ) สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว
  - ( ) 1-2 คน   ( ) 3-4 คน   ( ) มากกว่า 4 คน จำนวน.....คน
5. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด.....ปี
6. จำนวนการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์
  - ( ) 1 อาชีพ   ( ) มากกว่า 1 อาชีพ จำนวน .....อาชีพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

1. ประเภทเงินกู้ที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้
  - ( ) เงินกู้ระยะสั้น
  - ( ) เงินกู้ระยะปานกลาง
  - ( ) เงินกู้ระยะยาว
  - ( ) มากกว่า 1 ประเภท
2. ในปีที่ผ่านมาสมาชิกสามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด ได้ตามที่สหกรณ์กำหนดหรือไม่
  - ( ) ชำระไม่ได้เลย เพราะ.....
  - ( ) ชำระได้บางส่วน เพราะ.....
  - ( ) ชำระได้ทั้งหมด
3. แหล่งเงินที่สมาชิกลำมาชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด นำมาจากแหล่งใด
  - ( ) จากภาคการเกษตร
  - ( ) นอกภาคการเกษตร
  - ( ) ทั้งในและนอกภาคการเกษตร
4. สมาชิกเคยมีประสบการณ์ใช้สินเชื่อของสถาบันการเงิน/บริษัทเงินทุน/ธนาคารหรือไม่
  - ( ) ไม่มีประสบการณ์
  - ( ) มี ประมาณ.....ปี
5. จำนวนสถาบันการเงิน ที่สมาชิกเป็นหนี้ มีจำนวนกี่แห่ง
  - ( ) 1 แห่ง   ( ) 2 แห่ง   ( ) มากกว่า 2 แห่ง จำนวน.....แห่ง

6. ระยะเวลาที่สมาชิกเป็นหนี้สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด .....ปี
7. สมาชิกเคยถูกฟ้องดำเนินคดี ทั้งทางแพ่ง หรืออาญาหรือไม่
  - ( ) เคย
  - ( ) ไม่เคย
8. สมาชิกใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ และตรงตามเงื่อนไขการขอกู้เงินหรือไม่
  - ( ) ตรงตามวัตถุประสงค์
  - ( ) ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
9. สมาชิกมีหนี้สินนอกระบบสถาบันการเงินหรือไม่
  - ( ) ไม่มีหนี้สิน
  - ( ) มีหนี้สิน ประมาณ.....บาท
10. สมาชิกมีหนี้สินกับสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด จำนวน ..... บาท
11. สมาชิกมีรายได้ต่อเดือนประมาณ.....บาท
12. สมาชิกสามารถชำระคืนเงินกู้สหกรณ์ได้ จำนวน.....บาท / เดือน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด

1. การดำเนินกิจการเกษตรของสมาชิกที่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้สหกรณ์มีปัญหาหรือไม่
  - ( ) ไม่มีปัญหา
  - ( ) มีปัญหา (ระบุ).....
2. เจ้าหน้าที่สินเชื่อของสหกรณ์มากำกับ ดูแล สมาชิกบ้างหรือไม่
  - ( ) ไม่มา
  - ( ) มา .....ครั้ง/ปี
3. เจ้าหน้าที่สินเชื่อของสหกรณ์ได้ให้คำแนะนำความรู้หรือส่งเสริมสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกมากน้อย เพียงใด

<ol style="list-style-type: none"> ( ) ไม่เป็นประโยชน์ ( ) เป็นประโยชน์น้อย 	<ol style="list-style-type: none"> ( ) เป็นประโยชน์ปานกลาง ( ) เป็นประโยชน์มาก
---	--

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อผู้ศึกษา	นายวิสุทธิ์ จตุรลาวัลย์
วัน เดือน ปี	11 ตุลาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ปริญญาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต(สส.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2531
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
ตำแหน่ง	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ